

**SPORT
VRIJWEL OP ORDE,
ZORGEN VOOR MORGEN**

Rekenkamerrapport

REKENKAMER EINDHOVEN

Oktober 2023

INHOUDSOPGAVE

1.	CONCLUSIES, AANBEVELINGEN EN CONCEPTRAADSBSLUIT	3
1.1	Conclusies	3
1.2	Aanbevelingen	4
1.3	Concept raadsbesluit	4
2.	INLEIDING	5
2.1	Aanleiding	5
2.2	Doelstelling van het onderzoek	5
3.	VRAAGSTELLING	6
4.	SAMENVATTING BEVINDINGEN	7
4.1	Beleid en doelstellingen	7
4.2	Wat is het resultaat geweest van het sportbeleid (resultaten, effecten en kosten)?	7
4.3	Hoe verhouden de sportvoorzieningen zich tot dat van vergelijkbare gemeenten en tot huidige en toekomstige behoefte?	9
4.4	Hoe verhoudt het sportbeleid zich landelijk nu en naar de toekomst?	9
5.	WERKWIJZE	11
BIJLAGE		12
	ONDERZOEKSRAPPORT MULIER INSTITUUT	

COLOFON

Oktober 2023
Rekenkamer Eindhoven
Walter Hartmann, voorzitter
Jérôme Verhagen, vicevoorzitter
Wim Bens, lid
Loes Huynen, secretaris

Foto omslag: Studio040

1. CONCLUSIES, AANBEVELINGEN EN CONCEPTRAADSBESLUIT

1.1 CONCLUSIES

1. De doelmatigheid van het beleid is goed beoordeeld vanwege intensieve afstemming met de raad via kwartaal- en halfjaarrapportages en het betrachten van zorgvuldigheid. Ook bestaat er een recent geactualiseerd meerjarenonderhoudsplan voor de sportaccommodaties met duidelijke kwaliteitsniveaus, beheerplannen en hieraan gekoppelde financiële planning.
2. De resultaten van het sportbeleid zijn lastig vast te stellen als gevolg van wisselende indicatoren en deels niet concrete doelen. Daarnaast is het op onderdelen binnen sportactivering onduidelijk ten laste van welke afdeling de financiering is geregeld. Dit gaat enerzijds ten koste van het controlerend vermogen van de raad en bemoeilijkt anderzijds de sturing vooraf via het budgetrecht.
3. De sport- en beweegvisie heeft een goede aansluiting op de kaders van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), het Nationaal Sportakkoord II en de transitie van de Omgevingswet. De visie is daarmee toekomstbestendig. Het is echter niet eenduidig hoe de uitgaven aan sportaccommodaties bijdragen aan de doelen uit GALA, Nationaal Sportakkoord II en andere beleidsthema's. Een groot aandeel van de sportuitgaven is gekoppeld aan de kostenpost sportaccommodaties, terwijl de meeste beleidsdoelen juist gerelateerd zijn aan de kostenpost sportbeleid- en activering.
4. Vanuit het idee van 'positieve gezondheid' ligt er een opdracht voor de gemeente om domein overstijgend beleid op te stellen dat bijdraagt aan de veerkracht van inwoners.
5. In de uitvoering vraagt dit om betere samenwerking tussen het sociaal domein en de afdeling sport.
5. Om goed aan te blijven sluiten bij landelijke ontwikkelingen en in andere domeinen is voldoende strategische ambtelijke capaciteit nodig. Deze capaciteit is nu beperkt ten opzichte van andere gemeenten.
6. Er is bij diverse sporttakken een tekort zichtbaar aan voorzieningen zoals sportvelden en er is sprake van wachtlijsten. De schaa sprong zal vragen om meer ruimte voor sport, zowel formele accommodaties als sportvelden en sport- en beweegmogelijkheden in de openbare ruimte. De uitgaven gaan vermoedelijk de komende jaren stijgen om te kunnen voldoen aan de (toekomstige) behoefte aan sportvoorzieningen.
7. De druk op sportverenigingen is groot. De opgaven groeien zoals het bieden van een positieve sportcultuur en duurzaamheid, terwijl de verenigingen daarvoor leunen op vrijwilligers en er bij sommige verenigingen al sprake is van een vrijwilligerstekort. Hiermee komt het verenigingsleven (verder) onder druk te staan.
8. In het algemeen is er sprake van tevredenheid vanuit de sport- en beweegsector over samenwerking met de gemeente. Met beleidsacties speelt de gemeente in op wensen van het veld zoals een duidelijk aanspreekpunt en ondersteuning tijdens de coronapandemie. En samen met de sector is gekomen tot het lokale sportakkoord.

1.2 AANBEVELINGEN

De rekenkamercommissie beveelt aan:

Aan het college van burgemeester en wethouders:

1. Stel concretere doelen om de betekenis van beleid beter inzichtelijk te maken.
Maak heldere keuzes voor, en houd vast aan gehanteerde effectindicatoren om de voortgang op de doelstellingen van het gemeentelijk sportbeleid te meten, beoordelen en hierop zo nodig bij te sturen.
2. Verbind het accommodatiebeleid explicieter met andere doelstellingen uit de sport- en bewegisvisie om de verdeling van middelen tussen accommodaties en beleid beter op elkaar aan te laten sluiten. Geef daarbij inzicht ten laste van welke afdeling de financiering is geregeld voor de verschillende onderdelen van sportactivering. Zo ontstaat een helder beeld over baten en lasten.
3. Zoek naar mogelijkheden om de samenwerking (in de uitvoering) met het sociaal domein te verbeteren. Kijk daarbij naar de optie om 'sport' als middel in de subsidieverordeningen op te nemen richting uitvoeringspartijen. Aandachtspunt hierbij is ook de capaciteit die het beleidsveld sport nodig heeft bij het invullen van de uitdagingen in een groeiende stad.
4. Onderzoek welke maatregelen nodig zijn om de huidige (en toekomstige) druk c.q. tekort aan fysieke ruimte op te heffen. Deze tekorten zijn te lezen als (mogelijk) te weinig sporthallen, sportaccommodaties en sportvelden en/of het gebruik ervan.
5. Onderzoek de behoefte van verenigingen aan (professionele) ondersteuning en organiseer hierin een adequaat aanbod om verdere belasting (en uitstroom) van vrijwilligers tegen te gaan.

Aan de gemeenteraad:

6. Vraag om een lange termijnvisie voor sport- en bewegingsdoelen met nadrukkelijk aandacht voor de effecten van de groeiende stad op de behoefte aan voldoende fysieke ruimte voor het uitoefenen van de verschillende sporten. Vraag daarbij ook om aandacht te besteden aan de optie van invoering van de ruimtelijke sportnorm.
7. Vraag om en toets op consistentie en goede meetbaarheid van beleid en doelstellingen door vaststelling van een set van concrete indicatoren en daaraan vast te houden.
8. Besteed aandacht aan integrale beleidsvorming- en doorwerking. Bijvoorbeeld door 'sport' als middel in de subsidieverordeningen op te nemen richting uitvoeringspartijen.

1.3 CONCEPT RAADSBESLUIT

De rekenkamer adviseert de aanbevelingen onder paragraaf 1.2 over te nemen.

De gemeenteraad besluit:

het college de opdracht te geven de college-aanbevelingen binnen een jaar uit te werken in een beknopt plan van aanpak en halfjaarlijks in de P&C cyclus over de implementatie van deze aanpak te rapporteren.

2. INLEIDING

De Rekenkamer deed onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en toekomstbestendigheid van het gemeentelijk sportbeleid.

2.1 AANLEIDING

Eindhoven positioneert zich onder andere als sportstad. Het stimuleren van sport en bewegen draagt eraan bij dat Eindhovenaren zich fit en gezond voelen. Eindhoven wordt ook steeds meer een wereldse stad, waarin aansprekende top- en breedtesportevenementen worden gehouden, zoals de ASML Marathon Eindhoven en de finale van de UEFA Women's Champions League. Bovendien zet de gemeente in op een hoogstaand aanbod van sport- en beweegvoorzieningen, zoals Area 51 skatepark, de accommodatie van hockeyclub Oranje-Rood en het Pieter van den Hoogenband Zwemstadion.

Eindhoven groeit. We verwachten dat er in het jaar 2040 zo'n 300.000 mensen in Eindhoven wonen. Dit beïnvloedt de vraag naar voorzieningen om te sporten en bewegen. Via een regiodeal ontving Eindhoven middelen van de Rijksoverheid om een impuls te geven aan het voorzieningenniveau. Ook voor de komende periode is een aanvraag bij het Rijk ingediend om met een financiële bijdrage het voorzieningenniveau verder te verbeteren. Ondanks deze extra middelen geeft de gemeente aan dat Eindhoven – zeker in het licht van de groeiopgave van de stad – onder gefinancierd is. Naast aandacht voor (sport)voorzieningen is er ook

aandacht voor het aanbod op deze voorzieningen. Om sportverenigingen financieel te steunen in de energiecrisis besloot de gemeenteraad bijvoorbeeld om 225.000 euro toe te voegen aan het budget energiecompensatie sportverenigingen. Deze investeringen leiden tot de vraag in hoeverre de financiële impulsen bijdragen aan het realiseren van de doelen en ambities van het sport- en beweegbeleid. Met een onderzoek kan de rekenkamer de gemeenteraad inzicht bieden in het antwoord op deze vraag.

2.2 DOELSTELLING VAN HET ONDERZOEK

De Eindhovense rekenkamer beoogt inzicht te krijgen in de mate van doeltreffendheid en doelmatigheid van het Eindhovens sportbeleid en in de vraag in hoeverre de financiële impulsen leiden tot het realiseren van ambities in het licht van opgaven voor de groeiende stad. En voor zover relevant, richtingen van verbetering aan te wijzen.

3. VRAAGSTELLING

De centrale vraag is:

Hoe doelmatig en doeltreffend is het 'heel Eindhoven beweegt' sportbeleid en de uitvoering van de gemeente Eindhoven in de periode 2018-2022?

Deelvragen:

1. Welke beleidsdoelen heeft de gemeente Eindhoven geformuleerd ten aanzien van het sportbeleid in de periode 2018-2022?
2. Wat zijn de resultaten, effecten en kosten geweest van het Eindhovense sportbeleid in de periode 2018-2022?
3. Hoe verhoudt het Eindhovens sportvoorzieningenniveau zich tot dat van vergelijkbare gemeenten en tot de huidige en toekomstige behoefte?
4. Hoe verhoudt het Eindhovens sportbeleid zich tot ontwikkelingen in het landelijk sportbeleid en wat voor toekomstige vraagstukken zijn te identificeren?

4. SAMENVATTING BEVINDINGEN

4.1 BELEID EN DOELSTELLINGEN

De sport- en beweegvisie 'Bewegen door verbinden' (2016-2020) vormde de basis van het Eindhovens gemeentelijk sportbeleid in het begin van de collegeperiode 2018-2022. Deze visie bestond uit negen looplijnen, waarbij per looplijn gewenste resultaten stonden en hoe de voortgang hierop gemonitord werd. De gewenste resultaten waren niet goed meetbaar.

De nieuwe sport- en beweegvisie 'Heel Eindhoven beweegt' (2021-2025) bestaat uit vijf ambities, waarbij de genoemde resultaten meer helder en meetbaarder beschreven zijn te weten:

1. Bewegen en sporten zorgen ervoor dat steeds meer van onze inwoners zich fit voelen en gezond zijn; voor iedereen is er een leuk, passend en toegankelijk sport- en beweegaanbod.
2. Vitale sportverenigingen versterken, samen met andere sport- en beweegaanbieders, de sociale cohesie in onze stad, wijken en buurten.
3. Eindhovenaren zijn van jongs af aan vaardig in bewegen.
4. Onze groeiende stad biedt voor iedereen ruimte om te bewegen en sporten.
5. Topsport en sportevenementen inspireren en laten het TDK-profiel zien van onze stad.

De raad werd in de collegeperiode 2018-2022 op de hoogte gehouden van ontwikkelingen in de Eindhovense sportsector en het gemeentelijk sportbeleid door middel van kwartaal- en later halfjaarrapportages. Goed contact met de sportsector hielp de raad en het college van B&W om sterk in te spelen op opkomende (tijdelijke) vraagstukken, zoals de coronapandemie. Het sturen en beoordelen van het gemeentelijk sportbeleid op lange termijn blijkt lastiger. Hierbij wordt de Eindhovense politiek niet geholpen door de jaarrekeningen, waar in de collegeperiode 2018-2022 jaarlijks een andere set aan effectindicatoren werd gepresenteerd. Vanuit de raad was hier geen aandacht voor.

4.2 WAT IS HET RESULTAAT GEWEEST VAN HET SPORTBELEID (RESULTATEN, EFFECTEN EN KOSTEN)?

Het uitvoeringsprogramma 'Bewegen door verbinden' (2016-2020) is aan het einde van de periode geëvalueerd. De gemeente ging met veel van de aandachtspunten en tips aan de slag. Voorheen hadden buurtsportcoaches/sportregisseurs bijvoorbeeld brede takenpakketten met zowel specifieke aanbieders als doelgroepen. Die takenpakketten zijn nu als gevolg van de evaluatie uit elkaar getrokken.

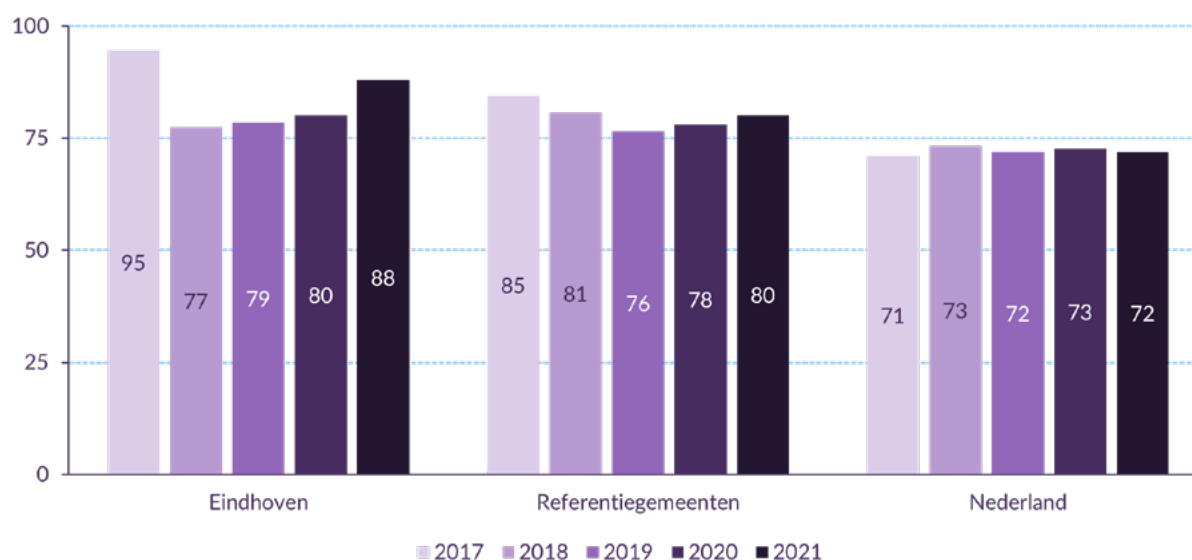
Dit lijkt te leiden tot meer samenhang, onderscheid van functies en duidelijkheid over de inzet van de buurtsportcoaches.

Kijkend naar het monitoren van de prestatie- en effectindicatoren van het beleid valt op dat de gemeente in de periode 2018-2022 in jaarrekeningen een andere set aan indicatoren presenteerde. Dit bemoeilijkt het vaststellen van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het sportbeleid op basis van de jaarrekeningen. Toch monitort de gemeente een aantal doelstellingen zo dat de ontwikkelingen in de collegeperiode kunnen worden geanalyseerd. Het aandeel maandelijkse en wekelijkse sporters in Eindhoven is in de collegeperiode 2018-2022 gestegen en het aandeel niet of nauwelijks sportende Eindhovenaren is gedaald. Tegelijkertijd zijn er lichte dalingen zichtbaar in de tevredenheid van inwoners over het aanbod aan verschillende sporten, sportaccommodaties en -voorzieningen in de openbare ruimte.

In de collegeperiode voerde de gemeente een paar belangrijke (verander)trajecten binnen het gemeentelijk sportbeleid. De steun tijdens de coronapandemie, de doorontwikkeling van Eindhoven Sport en de harmonisatie van de binnensporttarieven leidden over het algemeen tot tevredenheid in de Eindhovense sportsector.

De Eindhovense gemeentelijke nettolasten aan sport per inwoner bedroegen in 2021, net als in de gemiddelde Nederlandse gemeente en de gemiddelde referentiegemeente, ongeveer 64 euro. In de jaren daarvoor weken de Eindhovense nettolasten per inwoner soms wat af van de gemiddelden bij referentiegemeenten, maar hier zijn duidelijke verklaringen voor.

Een relatief groot deel van de middelen en het personeel wordt ingezet op accommodaties, terwijl het inhoudelijke zwaartepunt van de vorige en huidige sport- en bewegisievormen ligt op sportbeleid en activering. De gemeente zou het accommodatiebeleid beter kunnen koppelen aan de (meerdere) doelstellingen uit de sport- en bewegisievormen als ze de huidige verhouding in inzet van middelen en personeel wil behouden.

Aandeel nettolasten (in procenten) gemeenten aan taakveld Sportaccommodaties binnen de totale nettolasten voor sport*, 2017 tot en met 2021, gemeente Eindhoven, gemiddelde referentiegemeenten (Amersfoort, Apeldoorn, Enschede, Groningen, Tilburg, Utrecht en Zwolle) en gemiddelde Nederland.

*De taakvelden Sportbeleid en activering en Sportaccommodaties vormen samen het totaal voor sport.

Bron: Door CBS verzamelde gemeentelijke data (Iv3), 2018-2022. Bewerking: Mulier Instituut

4.3 HOE VERHOUDEN DE SPORTVOORZIENINGEN ZICH TOT DAT VAN VERGELIJKBARE GEMEENTEN EN TOT HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE BEHOEFTE?

In de gemeente Eindhoven bevinden zich in 2023 20 sporthallen en 7 sportzalen. Hiervan zijn 18 sporthallen en 2 sportzalen beschikbaar voor de (georganiseerde) zaalsport. De behoefte aan sporthallen voor de (georganiseerde) sport in 2023 is vastgesteld op minimaal 14 en maximaal 25 sporthallen. Het aanbod van 18 sporthallen is daarmee conform de behoefte. De verwachting is dat de behoefte aan binnensportaccommodaties binnen de gemeente zal groeien, waardoor in de toekomst het huidige aanbod meer aan de onderkant van de bandbreedte valt.

In Eindhoven liggen 60 voetbalvelden, 109 outdoor tennisbanen en 15 hockeyvelden (inclusief velden die niet bij een vereniging liggen en velden van verenigingen die niet bij de sportbond zijn ingeschreven). Eindhoven heeft relatief gezien weinig voetbalvelden en tennisbanen vergeleken met de 7 onderzochte referentiegemeenten (zie onderschrift schema op de vorige pagina), regio Zuidoost-Brabant en het landelijke gemiddelde. Het aantal hockeyvelden per 25.000 inwoners is hoger dan het landelijke gemiddelde en vergelijkbaar met referentiegemeenten.

Op basis van de capaciteitsstudie blijkt dat bij een aantal sporten nu al een tekort aan sportaccommodaties zoals sportvelden is. Deze tekorten zijn in werkelijkheid mogelijk nog groter, omdat sommige verenigingen (forse) wachtlijsten hebben. Wachtlijsten konden niet worden meegenomen in de berekeningen in dit onderzoek. Door betere spreiding van gebruik over het weekend, is de druk op sommige sportvelden nog te verminderen.

Wanneer we verder kijken naar de ontwikkeling in de sportdeelname de afgelopen jaren is naast de aanvullende behoefte aan formele sportaccommodaties in de toekomst ook een toenemend gebruik te verwachten van de openbare ruimte voor sport en bewegen. Parken, openbare wegen, trapveldjes en sportplekken met bijvoorbeeld fitnessstoestellen in de openbare ruimte worden steeds populairder onder de Nederlandse sporters.

Op basis van deze capaciteitsstudie is te concluderen dat de gemeente Eindhoven voor uitdagingen staat waar het gaat om het aanbod aan sportaccommodaties.

4.4 HOE VERHOUDT HET SPORTBELEID ZICHT LANDELIJK NU EN NAAR DE TOEKOMST?

De beleidsafdeling sport van de gemeente Eindhoven kan goed inspelen op landelijke ontwikkelingen in het sportbeleid en hier ook invloed op uitoefenen, doordat deze vanuit de G5 vaak vroegtijdig wordt betrokken bij ontwikkelingen in het landelijke sportbeleid die invloed hebben op gemeentelijk sportbeleid.

Dit leidde onder meer tot de mogelijkheid om een deel van de beschikbare middelen voor het Sportakkoord te besteden aan een living lab. Op aandringen van de Eindhovense Sportraad (ESR) is er toch ook een Eindhovens lokaal sportakkoord afgesloten. Na afloop van de looptijd van Nationaal Sportakkoord I kan gesteld worden dat de mate van succes van het Eindhovens lokaal sportakkoord sterk verschilde per ambitie.

Met het Gezond en Actief Leven Akkoord ligt er voor gemeenten een opdracht om domein overstijgend beleid op te stellen op het gebied van 'positieve gezondheid'. Dit vraagt binnen de gemeente Eindhoven om een stevige samenwerking tussen het sociaal domein en de afdeling sport. Bij het begin van het opstellen van het plan hiervoor leek dit wat stroef te lopen, maar de beleidsafdeling sport geeft aan dat dit inmiddels beter loopt. Maar in de uitvoering lijkt de samenwerking tussen sport en het sociaal domein nog niet altijd optimaal.

Zo gebruikt men sport nog maar beperkt als middel bij interventies van uitvoeringsorganisaties in het sociaal domein.

De belangrijkste (toekomstige) vraagstukken voor het gemeentelijke sportbeleid die naar voren kwamen uit gesprekken met stakeholders uit de Eindhovense sportsector waren de problematiek bij verenigingen en de groeiende groep internationale inwoners (waaronder veel studenten) die geen Nederlands spreken. Voor de internationale studenten wordt hier met sportaanbod stevig op ingespeeld, maar het 'reguliere' sportaanbod is nog niet altijd afgestemd op de wensen en behoeften van deze groeiende groep.

Uit het interview met de beleidsafdeling sport van de gemeente bleek dat deze vraagstukken op hun netvlies staan. Daarnaast noemde de beleidsafdeling sport zelf nog twee andere (toekomstige) vraagstukken voor het sportbeleid: techniek/innovatie en klimaatadaptie/verduurzaming.

Met de schaa sprong van de gemeente Eindhoven zijn er meer sportvoorzieningen nodig om aan de toekomstige behoefte te voldoen. De gemeente was oorspronkelijk van plan om vanaf 2022 kwantitatieve en kwalitatieve normen te stellen aan de aanwezigheid van sport- en beweegvoorzieningen bij nieuwe gebiedsontwikkelingen en grootschalige wijkvernieuwing. De gemeente lijkt hier nu echter op terug te komen, omdat ze niet overtuigd is van het nut van een ruimtelijke sportnorm in een vooral inbreidende stad, waarmee ook weer extra eisen worden gesteld aan woningbouw. De focus van de gemeente ligt nu vooral op het in kaart brengen van de benodigde ruimte voor sport. Het is de vraag of er daarmee genoeg ruimte voor sport wordt bedongen, omdat er ook vanuit andere beleidsdomeinen interesse is in de beperkte beschikbare ruimte.

5. WERKWIJZE

Het Mulier Instituut¹ verrichtte het verdiepende onderzoek door dossier- en documentanalyse waarmee de doelstellingen, kosten en resultaten van het beleid in beeld werden gebracht.

Daarnaast werden negen interviews afgenomen met actoren in en rondom het Eindhovens sportbeleid en een focusgroep met diverse sportaanbieders.

Ten slotte werd data geanalyseerd over onder meer sportaccommodaties, sportdeelname en beweegvriendelijkheid van de omgeving.

De onderzoekswerkzaamheden zijn verricht in de periode van maart tot september 2023.

Het gebruikte normenkader is opgenomen op pagina 12 van het Sportrapport in de bijlage.

---

¹ *Onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk*

BIJLAGE
ONDERZOEKSRAPPORT MULIER INSTITUUT

Rapport

Rekenkameronderzoek sport - Eindhoven

Rekenkameronderzoek sport - Eindhoven

In opdracht van de Rekenkamer Eindhoven

Mulier Instituut

Nathan Geurink
Remco Hoekman
Janne van der Heijden
Daniëlle Ruikes

© Mulier Instituut

Utrecht, 29 september 2023
www.mulierinstituut.nl
info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding:
Mulier Instituut, de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.
Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Afkortingen

CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
ESR	Eindhovense Sportraad
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
Iv3	Informatie voor derden
MJOP	Meerjarenonderhouds-planning
PO	Primair onderwijs
SPUK	Specifieke Uitkering
UP	Uitvoeringsprogramma
VO	Voortgezet onderwijs
VOG	Verklaring Omtrent het Gedrag

Inhoudsopgave

Rekenkameronderzoek sport - Eindhoven

1	Inleiding	10
1.1	Achtergrond	10
1.2	Doelstelling	10
1.3	Vraagstelling	11
1.4	Werkwijze	11
2	Conclusies en aanbevelingen	14
3	Beleid en doelstellingen	20
3.1	'Bewegen door verbinden' (2016-2020)	20
3.2	'Heel Eindhoven beweegt' (2021-2025)	21
3.3	Politieke sturing en beoordeling van het sportbeleid	22
3.4	Conclusie	23
4	Resultaten, effecten & kosten	24
4.1	Behalen van doelstellingen	24
4.2	Effecten van het beleid	27
4.3	Kosten van het beleid	28
4.4	Conclusie	33
5	Voorzieningenniveau	34
5.1	Capaciteitsstudie	34
5.2	Benchmark	39
5.3	Conclusie	42
6	Verhouding tot landelijk sportbeleid en toekomstige vraagstukken	43
6.1	Eindhovens sportbeleid in verhouding tot landelijk sportbeleid	43
6.2	(Toekomstige) vraagstukken voor het Eindhovens sportbeleid	44
6.3	Schaalsprong	46
6.4	Conclusie	46
	Bronnen en overzicht respondenten interviews	48
	Bijlage 1 - Overzicht gewenste resultaten in uitvoeringsprogramma's	51
	Bijlage 2 - Aanvullende cijfers capaciteitsstudie	56

Rekenkameronderzoek Sport - Eindhoven

De aanleiding van dit rekenkameronderzoek is onder andere gelegen in de ongewisse impact van de groeiopgave van de stad en de financiële impulsen aan sportverenigingen in de afgelopen periode op de doelmatigheid en doeltreffendheid van het sportbeleid. Met dit onderzoek bieden we enerzijds inzicht in het sportvoorzieningsniveau van de stad en de mate waarin dit toereikend is voor de toekomst. Anderzijds gaan we in op de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid.

De volgende vier deelvragen staan centraal:

- Welke beleidsdoelen heeft de gemeente Eindhoven geformuleerd voor het sportbeleid in de periode 2018-2022?
- Wat zijn de resultaten, effecten en kosten geweest van het Eindhovense sportbeleid in de periode 2018-2022?
- Hoe verhoudt het Eindhovens sportvoorzieningsniveau zich tot dat van vergelijkbare gemeenten en tot de huidige en toekomstige behoefte?
- Hoe verhoudt het Eindhovens sportbeleid zich tot ontwikkelingen in het landelijke sportbeleid en wat voor toekomstige vraagstukken zijn te identificeren?

Hieronder beschrijven we kernachtig de antwoorden op de deelvragen en de conclusies van het onderzoek. Deze zijn tot stand gekomen op basis van deskresearch, documentanalyse, benchmarkgegevens, inzet van het ruimte-instrument en (groeps)gesprekken met Eindhovense stakeholders (binnen en buiten het gemeentehuis).

Deelvraag 1: Welke beleidsdoelen heeft de gemeente Eindhoven geformuleerd voor het sportbeleid in de periode 2018-2022?

In de collegeperiode 2018-2022 heeft de gemeente gebruik gemaakt van de sport- en bewegvisie 'Bewegen door verbinden' (2016-2020) en de sport- en bewegvisie 'Heel Eindhoven beweegt' (2021-2025).

De doelstellingen in de huidige sport- en bewegvisie (2021-2025) liggen grotendeels in het verlengde van de doelstellingen uit de visie 2016-2020. Wel zijn in de huidige visie scherpere keuzes gemaakt door minder doelstellingen te formuleren en zijn deze concreter en meetbaarder beschreven. De gemeente is hiermee duidelijk aan de slag gegaan met de aandachtspunten en tips uit de beleidsevaluatie. Dat neemt overigens niet weg dat de meetbaarheid van een deel van de doelstellingen nog steeds voor verbetering vatbaar is.

De beleidsdoelen sluiten aan bij de thema's van het Sportakkoord. Er is aandacht voor 'sport voor iedereen', vitale sportverenigingen, van jongs af aan vaardig in

bewegen, ruimte om te kunnen sporten en bewegen, en topsport en topsportevenementen die passen bij de stad en inspireren. De doelen zijn duidelijker afgebakend en bieden een goed kader voor de beleidsuitvoering.

Deelvraag 2: Wat zijn de resultaten, effecten en kosten geweest van het Eindhovense sportbeleid in de periode 2018-2022?

De resultaten van het sportbeleid zijn maar beperkt zichtbaar. Dit is te wijten aan een wisselende set van indicatoren. Dit belemmert het zicht op de voortgang van het beleid en het behalen van de doelstellingen. Hier heeft de raad geen vragen over gesteld en is ook niet op bijgestuurd.

Op basis van de beschikbare informatie stellen we vast dat de sportdeelname positief is ontwikkeld en de tevredenheid van verenigingen ook is toegenomen. Dit zijn kernelementen van het sportbeleid en wijst daarmee op belangrijke resultaten van het sportbeleid.

De betekenis van afzonderlijke maatregelen, zoals de coronasteun, zijn lastig vast te stellen. Wel noemen verenigingen de uitbreiding van het accountmanagement als belangrijke maatregel die voor hen betekenisvol is geweest. Meer lijn in de monitoring en concretere doelen maken het mogelijk om beter dan nu inzichtelijk te maken wat de betekenis van beleid is.

De kosten van het sportbeleid wisselen tussen de jaren. Deze fluctuaties in uitgaven zijn het gevolg van besluitvorming en afstemming met de raad, zoals bij de coronasteun voor verenigingen. De netto-uitgaven aan sport bedragen ongeveer 64 euro per inwoner. Dit is vergelijkbaar met referentiegemeenten en het landelijke gemiddelde.

Wel valt op dat een relatief groot deel van de middelen en personeel wordt ingezet op accommodaties, terwijl het zwaartepunt van de vorige en huidige beleidsvisie ligt op sportbeleid en activering. Om deze verdeling beter aan te laten sluiten op beleid is het wenselijk om het accommodatiebeleid explicieter te verbinden met andere doelstellingen uit de sport- en beweegvisie.

Daarnaast kan een beter inzicht in de kosten behulpzaam zijn, zodat duidelijk is welke uitgaven waar geboekt worden. Zo bestond bijvoorbeeld onduidelijkheid over of de kosten voor de inzet van buurtsportcoaches (deels) geboekt waren binnen het sociaal domein.

Deelvraag 3: Hoe verhoudt het Eindhovens sportvoorzieningenniveau zich tot dat van vergelijkbare gemeenten en tot de huidige en toekomstige behoefte?

In vergelijking met referentiegemeenten heeft gemeente Eindhoven relatief veel binnensportaccommodaties, maar ligt het aantal sportvelden/buitenbanen per 25.000 inwoners lager. De capaciteitsstudie laat zien dat Eindhoven met name met het oog op de toekomst voor uitdagingen staat.

In de huidige situatie constateren we tekorten bij korfbal, rugby, tennis en voetbal. Bij handbal is de maximale capaciteit nodig, maar een betere verdeling over het weekend kan de druk verlagen.

In de toekomst lopen op basis van de bevolkingsprognose de tekorten bij bovenstaande sporten verder op. Ook bij hockey wordt in 2035 de maximale capaciteit bereikt. Bij sporthallen neemt de druk verder toe en beweegt het aanbod richting de ondergrens op basis van het aantal inwoners.

Naast deze aandachtspunten bij formele accommodaties is een toename te verwachten van het gebruik van de openbare ruimte voor sport en bewegen. De gemeente doet er goed aan ook aandacht te houden voor een groeiende behoefte aan sport- en beweegmogelijkheden in of op parken, trapveldjes en andere sportplekken en routestructuren in de openbare ruimte (o.a. openbare fitnessstoestellen). Hierbinnen past ook de aandacht voor urban sports.

De uitbreiding van sportruimte zal meegenomen moeten worden in een integraal huisvestingsplan die past bij de schaalessprong. De vraag is wel of de ruimteclaim van sport ingevuld kan worden, omdat ongetwijfeld ook vanuit andere domeinen een ruimteclaim zal worden neergelegd. Het is niet uit te sluiten dat uiteindelijk ruimtelijke concessies gedaan moeten worden.

Deelvraag 4: Hoe verhoudt het Eindhovens sportbeleid zich tot ontwikkelingen in het landelijke sportbeleid en wat voor toekomstige vraagstukken zijn te identificeren?

Het sport- en beweegbeleid in Eindhoven sluit aan op de landelijke beleidskaders en beweegt mee met ontwikkelingen hierin. Daarnaast is de gemeente zich ook bewust van de bredere beleidscontext waar het sport- en beweegbeleid zich in bevindt. Ze volgt de landelijke ontwikkelingen op de voet en probeert zoveel als mogelijk integraal te werken en aan te sluiten bij activiteiten binnen het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). De regie bij dit programma ligt buiten de sport en dat vraagt veel relatiebeheer en aan tafel komen en blijven bij andere domeinen. Met de in fte beperkte strategische ambtelijke capaciteit ligt hier een knelpunt.

De toekomstige vraagstukken richten zich naast het groeiende aantal inwoners en de daarbij horende toenemende ruimteclaim voor sport op vier andere thema's. Allereerst de grote en groeiende groep internationale inwoners die zich in mindere mate aangetrokken voelen tot het 'reguliere sportaanbod'. Ten tweede de problematiek bij sportverenigingen. Ten derde de rol van sport(voorzieningen) bij de verduurzaming en gewenste klimaatadaptatie in Eindhoven. En ten vierde het gebruik van techniek en innovatie (uit de regio) in de Eindhovense sportsector.

De vraagstukken komen voort uit gesprekken met sportaanbieders, de Eindhovense Sportraad (ESR), de formateur en regisseur van het sportakkoord, de gemeenteraad en de gemeentelijke sportafdeling. Wel was vanuit de raad de aandacht meer gericht op de korte termijn en huidige aandachtspunten die uit het veld naar voren zijn gebracht dan op het identificeren van toekomstige vraagstukken. In de huidige tijd is

een strategische discussie nodig met een duidelijk stip op de horizon als uitkomst en sturing van de raad op het koers houden richting die stip.

Conclusie

We concluderen dat de *doeltreffendheid* van beleid maar ten dele is vast te stellen. De gestegen sportdeelname en de toegenomen tevredenheid bij sportverenigingen springen daarbij het meest in het oog. We merken op dat de doelrealisatie van het beleid maar in beperkte mate in beeld is. Enerzijds zijn enkele doelen niet concreet genoeg om te kunnen monitoren. Anderzijds is doelrealisatie door wisselende indicatoren lastig vast te stellen.

Met de informatievoorziening via jaarverslagen en de daarin wisselende indicatoren kon zowel college als raad lastig beoordelen wat de doeltreffendheid van het sportbeleid is geweest. De raad heeft hier geen vragen bij gesteld, waardoor wij concluderen dat de sturing van de raad beperkter is dan waar ze via de jaarverslagen, kwartaalrapportages en toelichtingen ruimte voor hadden. De sturing zat vooral op ad hoc vraagstukken vanuit het veld en niet op de voortgang en het lange termijn perspectief voor het sportbeleid.

De beleidsdoorvertaling is daarentegen goed te noemen, doordat de beleidsvisies in elkaars verlengde liggen en verbeterpunten uit de eerdere beleidsevaluatie een plek hebben gekregen in de huidige sportvisie.

De *doelmatigheid* van het beleid is goed te noemen. Er is zorgvuldigheid betracht en mede als gevolg van kwartaalrapportages intensieve afstemming met de raad. Verder bestaat er een recent geactualiseerde meerjarenonderhoudsplanning voor de sportaccommodaties met duidelijke kwaliteitsniveaus, beheerplannen en hieraan gekoppelde financiële planning. Wel stellen we vast dat een relatief groot aandeel van de sportuitgaven gekoppeld zijn aan de kostenpost sportaccommodaties, waar de meeste doelen in het beleid gerelateerd zijn aan de kostenpost sportbeleid en activering.

De uitvoering van het beleid is grotendeels gedaan binnen budgettaire kaders en afspraken. Waar we afwijkingen constateren is dit het gevolg van aanvullende besluitvorming en afstemming met de raad. De wijze waarop de gemeente in afstemming met de gemeenteraad de sportsector in coronatijd overeind heeft gehouden met ad-hoc-beleidsinvesteringen (coronasteun) is bewonderenswaardig.

In het veld is tevredenheid over de samenwerking met de gemeente, die met de beleidsacties heeft ingespeeld op de wensen uit het veld. Hiermee is op een adequate wijze invulling gegeven aan *uitnodigend bestuur*.

De sport- en beweegvisie heeft een goede aansluiting op de kaders van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), het Nationaal Sportakkoord II en de transitie van de Omgevingswet. De visie is daarmee *toekomstbestendig*. Wel kan explicieter worden gemaakt hoe de uitgaven aan sportaccommodaties bijdragen aan de doelen uit GALA, Nationaal Sportakkoord II en andere beleidsthema's.

Deze uitgaven gaan vermoedelijk de komende jaren toenemen om te kunnen voldoen aan de toekomstige behoefte aan sportvoorzieningen. Er is nu bij diverse sporttakken een tekort zichtbaar en sprake van wachtlijsten. Verder zal de schaa sprong vragen om meer ruimte voor sport: zowel formele accommodaties als sport- en beweegmogelijkheden in de openbare ruimte. In de strijd om de ruimte is het de vraag hoe sterk sport staat in het politieke speelveld en in welke mate de ruimteclaim vanuit sport wordt ingewilligd.

Inleiding

De Eindhovense rekenkamer heeft besloten een onderzoek te laten uitvoeren naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en toekomstbestendigheid van het gemeentelijke sportbeleid.

1.1 Achtergrond

Eindhoven positioneert zich onder andere als sportstad. Het stimuleren van sport en bewegen draagt eraan bij dat Eindhovenaren zich fit en gezond voelen. Eindhoven wordt ook steeds meer een wereldse stad, waarin aansprekende top- en breedtesportevenementen worden gehouden, zoals de ASML Marathon Eindhoven en de finale van de UEFA Women's Champions League. Bovendien zet de gemeente in op een hoogstaand aanbod van sport- en beweegvoorzieningen, zoals Area 51 skatepark, de accommodatie van hockeyclub Oranje-Rood en het Pieter van den Hoogenband Zwembad.

Eindhoven heeft een groeiend inwonersaantal, waardoor in 2040 300.000 mensen in de gemeente Eindhoven zullen wonen. Dit heeft invloed op de vraag naar voorzieningen om te sporten en bewegen. Via een regiodeal heeft Eindhoven middelen van de Rijksoverheid gekregen om een impuls te geven aan het voorzieningenniveau. Ook voor de komende periode is een aanvraag bij het Rijk ingediend om met een financiële bijdrage het voorzieningenniveau verder te verbeteren. Ondanks deze extra middelen geeft de gemeente aan dat Eindhoven – zeker in het licht van de groeiopgave van de stad – ondergefinancierd is.

Naast aandacht voor (sport)voorzieningen is er ook aandacht voor het aanbod op deze voorzieningen. Om sportverenigingen financieel te steunen in de energiecrisis heeft de gemeenteraad bijvoorbeeld besloten om 225.000 euro toe te voegen aan het budget energiecompensatie sportverenigingen. Deze investeringen leiden tot de vraag in hoeverre de financiële impulsen bijdragen aan de doelstellingen en ambities van het sport- en beweegbeleid. Met een onderzoek kan de rekenkamer de gemeenteraad inzicht bieden in het antwoord op deze vraag.

1.2 Doelstelling

Aan de hand van de resultaten van dit onderzoek is de rekenkamer in staat de gemeenteraad inzicht te geven in:

1. de stand van zaken van het sportbeleid;
2. het sportvoorzieningenniveau van de stad;
3. de stand van zaken van het uitvoeringsprogramma (in het licht van opgaven voor de groeiende stad en richtingen van verbetering aan te wijzen).

1.3 Vraagstelling

Om de doelstellingen van het onderzoek te bereiken is de volgende hoofdvraag opgesteld, met daaronder een viertal deelvragen:

Hoe doelmatig en doeltreffend is het 'heel Eindhoven beweegt' sportbeleid en de uitvoering van het sportbeleid in de periode 2018-2022?

Deelvragen:

1. Welke beleidsdoelen heeft de gemeente Eindhoven geformuleerd voor het sportbeleid in de periode 2018-2022?
2. Wat zijn de resultaten, effecten en kosten geweest van het Eindhovense sportbeleid in de periode 2018-2022?
3. Hoe verhoudt het Eindhovens sportvoorzieningsniveau zich tot dat van vergelijkbare gemeenten en tot de huidige en toekomstige behoefte?
4. Hoe verhoudt het Eindhovens sportbeleid zich tot ontwikkelingen in het landelijke sportbeleid en wat voor toekomstige vraagstukken zijn te identificeren?

1.4 Werkwijze

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden hebben we diverse onderzoeksmethoden toegepast. We hebben een documentanalyse uitgevoerd waarmee we de doelstellingen, kosten en resultaten van het beleid in beeld hebben gebracht. Daarnaast hebben we negen interviews afgenomen met actoren in en rondom het Eindhovens sportbeleid en een focusgroep met diverse sportaanbieders. Ten slotte hebben we data geanalyseerd over onder meer sportaccommodaties, sportdeelname en beweegvriendelijkheid van de omgeving.

Om de diverse aspecten van het sportbeleid te beoordelen hebben we het volgende normenkader gehanteerd (tabel 1.1).

Tabel 1.1
Normenkader

Norm	Subnorm	Operationalisatie
Doeltreffendheid	Doelrealisatie	Zijn de beleidsdoelen die het college in de periode 2018-2022 in ontwerp heeft vastgelegd en door middel van besluitvorming zijn vastgelegd door de gemeenteraad gerealiseerd?
	Beleidsdoorvertaling	Zijn de beleidsdoelen die het college in de periode 2018-2022 in ontwerp heeft vastgesteld en door middel van besluitvorming zijn vastgelegd door de gemeenteraad, adequaat doorvertaald naar het meerjarenbeleid van de ambtelijke organisatie?
	Sturing en beoordeling	Beoordelen het college en de raad, de periodiek verkregen (verantwoording)informatie, zoals het jaarverslag, adequaat en verbindt zij hier logische consequenties aan?
Doelmatigheid	Zorgvuldigheid	Zijn de beleidsdoelen die het college sinds 2018 in ontwerp heeft vastgesteld en door middel van besluitvorming zijn vastgelegd door de gemeenteraad, uitgevoerd binnen het daarvoor gereserveerde budget?
	Budgettaire planning	Bestaat er een duidelijk meerjarenonderhouds- en investeringsplan voor de sportvoorzieningen in Eindhoven? En houdt men zich hieraan?
	Ad-hoc beleidsinvesteringen	Zijn de (noodzakelijke) ad-hoc investeringen in de periode 2018-2022 beperkt gebleven tot een minimum?
Uitnodigend bestuur	Stakeholderparticipatie	Heeft de gemeente in de periode 2018-2022 op een adequate wijze geluisterd naar de wensen en verwachting van Eindhovense sportaanbieders en andere sportstakeholders ten aanzien van het sportaccommodatiebeleid, en hen op een structurele basis betrokken bij de ontwikkeling en evaluatie van beleid?
	Maatschappelijke terugkoppeling	Heeft de gemeente in de periode 2018-2022 op een adequate wijze een terugkoppeling gegeven van wat zij met de input van sportaanbieders en andere sportstakeholders uit participatieprocessen heeft gedaan?
Toekomstbestendigheid	Beleidsrelevantie en -actualisatie	Sluiten de huidige beleidsnota's en initiatieven rondom het sportbeleid aan bij principes die volgen uit het Gezond en Actief Leven Akkoord, het Nationale Sportakkoord II en de transitie van de Omgevingswet?
	Toekomstige behoefte sportvoorzieningen	Zijn er voldoende sportvoorzieningen in Eindhoven om aan de (toekomstige) sportbehoefte van de Eindhovense bevolking te voldoen?

Leeswijzer

In het hoofdstuk 2 volgen de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek vertrekkend vanuit het normenkader. In hoofdstuk 3 geven we inzicht in het sport- en beweegbeleid in gemeente Eindhoven en de politieke sturing hierop en de beoordeling hiervan. In hoofdstuk 4 staan de resultaten, effecten en kosten van het beleid centraal. Het voorzieningenniveau van de sport met aandacht voor de huidige en toekomstige behoefte krijgt aandacht in hoofdstuk 5. In hoofdstuk 6 bespreken we de aansluiting op het landelijke beleid en gaan we in op de toekomstige vraagstukken voor het Eindhovense sportbeleid.

Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk geven we op basis van het normenkader in concluderende zin antwoord op onze onderzoeksvraag: Hoe doelmatig en doeltreffend is het sportbeleid 'heel Eindhoven beweegt' en de uitvoering van het sportbeleid in de periode 2018-2022? We sluiten het hoofdstuk af met aanbevelingen.

Doeltreffendheid

o Doelrealisatie

Zijn de beleidsdoelen die het college in de periode 2018-2022 in ontwerp heeft vastgelegd en door middel van besluitvorming zijn vastgelegd door de gemeenteraad gerealiseerd?

Van een deel van de vastgestelde doelen kunnen we moeilijk vaststellen of deze zijn gerealiseerd, omdat deze doelen minder goed meetbaar zijn of omdat er door wisselingen in indicatoren geen goed zicht is op de voortgang. Op het gebied van sportdeelname en verenigingen stellen we positieve ontwikkelingen vast conform de beleidsdoelen. De doelen ten aanzien van tevredenheid van inwoners over sportaanbod, sportaccommodaties en sportvoorzieningen in de openbare ruimte zijn niet gerealiseerd.

o Beleidsdoorvertaling

Zijn de beleidsdoelen die het college in de periode 2018-2022 in ontwerp heeft vastgesteld en door middel van besluitvorming zijn vastgelegd door de gemeenteraad, adequaat doorvertaald naar het meerjarenbeleid van de ambtelijke organisatie?

De eerste twee jaar van de collegeperiode 2018-2022 is vooral gebruik gemaakt van de beleidsdoelen uit de sport- en bewegvisie 'Bewegen door verbinden' (2016-2020). Aan het eind van deze periode is deze visie en de voortgang daarop geëvalueerd. De suggesties die uit de evaluatie naar voren kwamen zijn goed verwerkt in de sport- en bewegvisie 'Heel Eindhoven beweegt' (2021-2025). Inhoudelijk liggen deze visies in elkaars verlengde, wat tot continuïteit in het gemeentelijk sportbeleid heeft geleid.

o Sturing en beoordeling

Beoordelen het college en de raad, de periodiek verkregen (verantwoording)informatie, zoals het jaarverslag, adequaat en verbindt zij hier logische consequenties aan?

In de collegeperiode 2018-2022 is jaarlijks een wisselende set aan effectindicatoren gepresenteerd in de jaarrekeningen. Dit heeft niet tot vragen of opmerkingen vanuit de raad geleid. De raad stuurde ondertussen vooral op de signalen die het ontving vanuit de sportsector. Daardoor werd wel goed gestuurd op het oplossen van (incidentele) problemen in de sportsector, maar is de sturing op het gemeentelijk sportbeleid op de lange termijn beperkter geweest dan mogelijk was.

○ Conclusie

De doeltreffendheid is op onderdelen lastig vast te stellen als gevolg van wisselende indicatoren en deels niet concrete doelen. De doelen zijn in de recente beleidsvisie wel concreter dan in de voorganger. Ten aanzien van sportdeelname en tevredenheid van sportverenigingen is een positieve ontwikkeling te zien in doelrealisatie. De doelen over stijgende tevredenheid bij inwoners over sportaanbod en sportvoorzieningen zijn niet gerealiseerd. Er is hier in beperkte mate sprake geweest van sturing door de raad.

Doelmatigheid

○ Zorgvuldigheid

Zijn de beleidsdoelen die het college sinds 2018 in ontwerp heeft vastgesteld en door middel van besluitvorming zijn vastgelegd door de gemeenteraad, uitgevoerd binnen het daarvoor gereserveerde budget?

Als het gevolg van besluitvorming zijn er fluctuaties in uitgaven en budgetoverschrijdingen geweest. De gemeente heeft bijvoorbeeld extra middelen ingezet om de sportsector te ondersteunen in de coronatijd. Hierbij is wel zorgvuldigheid betracht. En er was sprake van intensieve afstemming met de raad als gevolg van de afspraak uit de voorgaande collegeperiode om de raad via kwartaal- en halfjaarrapportages op de hoogte te houden van ontwikkelingen in het sportbeleid.

Vanuit zorgvuldigheid is het wel wenselijk dat het inzicht in de gemeentelijke organisatie over waar uitgaven worden geboekt toeneemt. Uit het onderzoek bleek dat het onduidelijk was in welke mate uitgaven voor buurtsportcoaches geboekt worden op sport en in welke mate op het sociaal domein.

○ Budgettaire planning

Bestaat er een duidelijk meerjarenonderhouds- en investeringsplan voor de sportvoorzieningen in Eindhoven? En houdt men zich hieraan?

Recent is het MJOP van de gemeente Eindhoven geactualiseerd. Hierin staan de kwaliteitsniveaus, financiële planning en verdeling van verantwoordelijkheden duidelijk beschreven. De raad heeft deze plannen begin 2023 vastgesteld.

Dit is belangrijk voor de gemeente, omdat zij relatief veel sportaccommodaties in eigen beheer heeft. Mede hierdoor is een groot deel van de sportuitgaven van de gemeente gerelateerd aan sportaccommodaties. Dit sluit overigens in mindere mate aan bij de verdeling van aandacht in de beleidsvisie tussen enerzijds sportaccommodaties en anderzijds sportbeleid en -activering.

De extra ruimtebehoefte voor sport als gevolg van de schaa sprong is niet meegenomen in het MJOP, waardoor daar naast een ruimtelijke ook een financiële uitdaging ligt. Daar staat tegenover dat het, als de gemeente de uitgaven aan sport op 64 euro per inwoner weet te houden, door een stijging van het aantal inwoners een paar miljoen aanvullende budgettaire ruimte biedt voor de aanleg van sportvoorzieningen.

○ **Ad-hoc-beleidsinvesteringen**

Zijn de (noodzakelijke) ad-hoc investeringen in de periode 2018-2022 beperkt gebleven tot een minimum?

Als gevolg van corona zijn de ad-hoc-investeringen groter geweest dan in andere jaren. De wijze waarop de gemeente dit heeft opgepakt en in afstemming met de gemeenteraad de sportsector overeind heeft gehouden werd echter bijzonder gewaardeerd. De uitzonderlijke omstandigheden in de afgelopen periode vroegen om ad-hoc-beleidsaanpassingen en deels ook beleidsinvesteringen. Hier is de gemeente voortvarend maar met zorgvuldigheid in opgetreden en dat is te prijzen.

○ **Conclusie**

De doelmatigheid van het beleid is goed te noemen. Er is zorgvuldigheid betracht en mede als gevolg van kwartaal- en halfjaarrapportages een intensieve afstemming met de raad. Verder bestaat er een recent geactualiseerde meerjarenonderhoudsplanning voor de sportaccommodaties met duidelijke kwaliteitsniveaus, beheerplannen en hieraan gekoppelde financiële planning.

Wel stellen we vast dat een relatief groot aandeel van de sportuitgaven gekoppeld zijn aan de kostenpost sportaccommodaties, waar de meeste doelen in het beleid gerelateerd zijn aan de kostenpost sportbeleid en activering.

De uitvoering van het beleid is grotendeels gedaan binnen budgettaire kaders en afspraken. Waar afwijkingen worden geconstateerd is dit het gevolg van aanvullende besluitvorming en afstemming met de raad. De wijze waarop de gemeente in afstemming met de gemeenteraad de sportsector in coronatijd overeind heeft gehouden met ad-hoc-beleidsinvesteringen (coronasteun) is bewonderenswaardig.

Uitnodigend bestuur

○ **Stakeholderparticipatie**

Heeft de gemeente in de periode 2018-2022 op een adequate wijze geluisterd naar de wensen en verwachting van Eindhovense sportaanbieders en andere sportstakeholders ten aanzien van het sportaccommodatiebeleid, en hen op een structurele basis betrokken bij de ontwikkeling en evaluatie van beleid?

De gemeente werkt veel samen met stakeholders uit de sport- en beweegsector, en dit leidt over het algemeen tot tevredenheid. Met beleidsacties is ingespeeld op de wensen van het veld, zoals een duidelijk aanspreekpunt en ondersteuning om de coronatijd goed door te komen. Daarnaast is de Eindhovense sport- en beweegsector (inclusief de gemeente) samen tot een lokaal sportakkoord gekomen.

○ **Maatschappelijke terugkoppeling**

Heeft de gemeente in de periode 2018-2022 op een adequate wijze een terugkoppeling gegeven van wat zij met de input van sportaanbieders en andere sportstakeholders uit participatieprocessen heeft gedaan?

Door de goede contacten tussen de gemeente en de Eindhovense sportsector is de gemeente in staat om gemakkelijk input voor beleid op te halen en hierover

terugkoppeling te geven. Het lokale sportakkoord is een tastbare uitkomst van een participatieproces waarin de input van de Eindhovense sportsector duidelijk is terug te zien. Daarnaast haalt de gemeente input op en geeft ze terugkoppeling daarover in de regelmatige overleggen met de Eindhovense Sportraad.

○ Conclusie

In het veld is tevredenheid over de samenwerking met de gemeente, die met de beleidsacties heeft ingespeeld op de wensen uit het veld. De verschillende stakeholders hebben een rol gespeeld bij de totstandkoming en uitvoering van beleidsacties rondom coronasteun en het lokale sportakkoord. Daarnaast is het overleg met de Eindhovense Sportraad belangrijk in het participatieproces. Hiermee is op een adequate wijze invulling gegeven aan *uitnodigend bestuur*.

Toekomstbestendigheid

○ Beleidsrelevantie en -actualisatie

Sluiten de huidige beleidsnota's en initiatieven rondom het sportbeleid aan bij principes die volgen uit het Gezond en Actief Leven Akkoord, het Nationale Sportakkoord II en de transitie van de Omgevingswet?

De gemeente speelt goed in op landelijke ontwikkelingen in het sportbeleid, onder meer doordat de beleidsafdeling sport vanuit de G5 betrokken is bij die ontwikkelingen. Om goed aangesloten te blijven bij de ontwikkelingen in andere domeinen waar de sport betekenisvol kan zijn is voldoende strategische ambtelijke capaciteit nodig. De sportafdeling moet daar aan tafel zitten en meepraten om sport op de agenda te houden. De integraliteit van beleid vraagt om een vertegenwoordiging van sport bij andere overlegtafels en ambtelijke capaciteit om daar invulling aan te geven.

Die ambtelijke capaciteit is nu relatief beperkt. Verder constateren we dat in Eindhoven nog relatief veel budget en inzet van personeel in accommodaties zit, terwijl de landelijke ontwikkelingen in het sportbeleid vooral over de 'zachtere kant' van het sportbeleid gaan.

De verwachting is dat de uitgaven aan sportaccommodaties door de schaa sprong en bijbehorende ruimtebehoefte voor sport verder gaan toenemen. Voor verdere actualisatie van het beleid kan daarom nog explicieter worden gemaakt hoe accommodatie-uitgaven betekenisvol zijn voor de doelen uit het Gezond en Actief Leven Akkoord, het Nationaal Sportakkoord II en andere beleidsnota's. Bijvoorbeeld door een koppeling met toegankelijkheid en doelgroepenbeleid of door een verbinding te leggen met een gezonde sportkantine.

○ Toekomstige behoefte sportvoorzieningen

Zijn er voldoende sportvoorzieningen in Eindhoven om aan de (toekomstige) sportbehoefte van de Eindhovense bevolking te voldoen?

De gemeente staat voor een flinke uitdaging om voldoende sportvoorzieningen voor de Eindhovense bevolking te bieden. Momenteel is de druk op sportaccommodaties bij sommige sporten al groot en geven verenigingen aan te werken met wachtlijsten. Door de schaa sprong neemt de ruimtebehoefte voor

sport toe. Er zijn extra formele sportaccommodaties en extra sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte nodig om in deze toekomstige behoefte te voorzien. Door de druk op de ruimte wordt ook vanuit andere beleidsterreinen een claim op ruimte gedaan. Hier ligt de komende jaren een uitdaging om de benodigde ruimte voor sport te claimen.

○ Conclusie

De sport- en beweegvisie heeft een goede aansluiting op de kaders van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), het Nationaal Sportakkoord II en de transitie van de Omgevingswet en is daarmee *toekomstbestendig*. Wel kan explicieter worden gemaakt hoe de uitgaven aan sportaccommodaties bijdragen aan deze bredere doelen uit GALA, Nationaal Sportakkoord II en andere beleidsthema's.

Deze uitgaven gaan vermoedelijk de komende jaren toenemen om te kunnen voldoen aan de toekomstige behoefte aan sportvoorzieningen. Er is nu bij diverse sporttakken een tekort zichtbaar en sprake van wachtlijsten. Verder zal de schaa sprong vragen om meer ruimte voor sport; zowel formele accommodaties als sport- en beweegmogelijkheden in de openbare ruimte. In de strijd om de ruimte is het de vraag hoe sterk sport staat in het politieke speelveld en in welke mate de ruimteclaim vanuit sport wordt ingewilligd.

Aanbevelingen

- Een relatief groot deel van de middelen en personeel wordt ingezet op accommodaties, terwijl een relatief klein deel van de uitgaven geboekt zijn op sportbeleid en activering. Om deze verdeling beter aan te laten sluiten op beleid is het aan te bevelen om het accommodatiebeleid explicieter te verbinden met andere doelstellingen uit de sport- en beweegvisie. Daarnaast kan een beter inzicht in de kosten behulpzaam zijn, zodat duidelijk is welke uitgaven waar geboekt worden.
- Meer lijn in de monitoring en concretere doelen maken het mogelijk om beter dan nu inzichtelijk te maken wat de betekenis van beleid is. Door heldere keuzes te maken en vast te houden aan gehanteerde effectindicatoren om de voortgang op de doelstellingen van het gemeentelijk sportbeleid te meten, kan zowel de raad als het college van B&W de voortgang van het sportbeleid beter beoordelen en zo nodig hierop bijsturen.
- Er zijn diverse knelpunten opgetekend op basis van de behoefte aan sportaccommodaties nu en in de toekomst waar we aandacht voor vragen. Daarnaast is een toename te verwachten van het gebruik van de openbare ruimte voor sport en bewegen. De gemeente doet er goed aan ook aandacht te houden voor de groeiende behoefte aan sport- en beweegmogelijkheden in of op parken, trapveldjes en andere sportplekken en routestructuren in de openbare ruimte (o.a. openbare fitnessstoestellen). Hierbinnen past ook de aandacht voor urban sports.
- Het is aan te bevelen om sport strategisch goed te positioneren in het bestuurlijke gevecht om ruimte. Hier kan ook de raad een rol in spelen. Daarnaast kan het helpen wanneer het huisvestingsplan Sport een meer integraal huisvestingsplan wordt voor het maatschappelijk vastgoed. Door de

schaalsprong neemt de druk op de ruimte toe en zullen meer partijen aanspraak willen maken op de schaarse ruimte.

- De samenwerking met het sociaal domein kan worden verbeterd wanneer hier ook op gestuurd wordt vanuit het college en de raad. Mogelijk kan sport als middel in de subsidieverordeningen richting uitvoeringspartijen in het sociaal domein worden opgenomen. Daarnaast is het van belang dat er genoeg capaciteit is in de beleidsafdeling sport van de gemeente, zodat het ook actief de verbinding kan zoeken met aanpalende beleidsterreinen.
- In de huidige tijd is een strategische discussie nodig met een duidelijk stip op de horizon als uitkomst en sturing van de raad op het koers houden richting die stip. Nu wordt veelal geacteerd op incidenten die vanuit partijen uit het sportlandschap bij de raad onder de aandacht worden gebracht. Om een strategische discussie mogelijk te maken moet een beter en consistentere inzicht zijn in de resultaten van beleid. Dit vraagt om het beschikbaar maken van betere sturingsinformatie voor de raad.

Beleid en doelstellingen

In dit hoofdstuk beschrijven we de twee sport- en beweegvisies die centraal hebben gestaan in het sportbeleid in de collegeperiode 2018-2022. Daarbij gaan we in op de doelstellingen en de verschillen tussen de twee sport- en beweegvisies. Tenslotte geven we aan hoe de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders het sportbeleid hebben gestuurd en beoordeeld.

De collegeperiode 2018-2022 werd voorafgegaan door een turbulente collegeperiode voor het Eindhovens sportbeleid. In de periode 2014-2018 moest de gemeente Eindhoven bezuinigen op sport, en in 2016 trad wethouder Van Kaathoven af als het gevolg van onvrede in de raad over de sluitingsplannen van zwembad de Tongelreep en het ijsportcentrum.

Sindsdien werd de raad op de hoogte gehouden van ontwikkelingen in het gemeentelijk sportbeleid via kwartaalrapportages en later halfjaarrapportages. De gemeente hanteerde in de periode 2018-2022 de sport- en beweegvisies als kader van het sportbeleid, waarbij het uitvoeringsprogramma de basis vormt.

3.1 'Bewegen door verbinden' (2016-2020)

In de sport- en beweegvisie 'Bewegen door verbinden' (2016-2020) worden negen looplijnen gepresenteerd:

1. Vitale en maatschappelijk betrokken organisaties
2. Bewegen in openbare ruimte stimuleren
3. Urban sporten ruimte bieden om verder te ontwikkelen
4. Multifunctioneel gebruik stimuleren
5. Evenementen en topsport voor inspiratie en profilering van de stad
6. Innovatie inzetten voor alle sporters
7. Versterken van verbindingen tussen topsport, breedtesport en sociaal domein
8. Sport- en beweegstimulering gericht inzetten
9. Duurzaamheid als thema voor sport(verenigingen)

In het Uitvoeringsprogramma (UP) van 'Bewegen door verbinden' staan per looplijn gewenste resultaten benoemd, wanneer deze moeten zijn behaald en wat voor acties daarvoor worden uitgevoerd. Voor elke looplijn staat aangegeven hoe deze gemonitord wordt.

De meetbaarheid van de gewenste resultaten loopt echter behoorlijk uiteen, en de meerderheid van de gewenste resultaten lijkt moeilijk meetbaar. Een voorbeeld hiervan is de doelstelling 'In 2020 heeft de samenwerking met en tussen topsportclubs in Eindhoven geleid tot het bereiken van meer maatschappelijke spin off.' Deze doelstelling lijkt moeilijk meetbaar en hier staat dan ook geen passende monitoring voor genoemd.

Een voorbeeld van een goed te meten doelstelling is te vinden binnen de looplijn 'Sport- en beweegstimulering gericht inzetten' met het gewenste resultaat 'In 2020 is de beweegdeelname van inwoners in Eindhoven gestegen.' De voortgang op deze doelstelling wordt in 2017 en 2020 gemeten door middel van onderzoeken naar sport- en beweegdeelname. Daarmee kan goed worden vastgesteld of het gewenste resultaat is behaald. Het merendeel van de gewenste resultaten uit het UP 2017-2020 is echter niet zo goed meetbaar, waardoor inzicht in de realisatie van doelstellingen van het Eindhovens sportbeleid in die periode beperkt is.

3.2 'Heel Eindhoven beweegt' (2021-2025)

In de evaluatie van het uitvoeringsprogramma 2016-2020 wordt geconstateerd dat het uitvoeringsprogramma weinig SMART geformuleerde doelstellingen bevatte en dat er meer behoefte is aan duidelijkheid over waar de gemeente echt voor gaat door explicietere keuzes te maken en ambities scherper te formuleren.

De gemeente geeft aan dat de conclusies uit de evaluatie een plek hebben gekregen in de nieuwe sport- en beweegvisie. De nieuwe sport- en beweegvisie 'Heel Eindhoven beweegt' (2021-2025) bestaat uit vijf ambities:

1. Bewegen en sporten zorgen ervoor dat steeds meer van onze inwoners zich fit voelen en gezond zijn; voor iedereen is er een leuk, passend en toegankelijk sport- en beweegaanbod.
2. Vitale sportverenigingen versterken, samen met andere sport- en beweegaanbieders, de sociale cohesie in onze stad, wijken en buurten.
3. Eindhovenaren zijn van jongs af aan vaardig in bewegen.
4. Onze groeiende stad biedt voor iedereen ruimte om te bewegen en sporten.
5. Topsport en sportevenementen inspireren en laten het TDK-profiel zien van onze stad.

Per ambitie worden een aantal doelstellingen benoemd. De doelstellingen uit deze sport- en beweegvisie en de doelstellingen van het Lokaal Sportakkoord Eindhoven sluiten goed op elkaar aan. Enkele van de doelstellingen uit 'Heel Eindhoven beweegt' zijn duidelijk meetbaar gemaakt. Er is ogenschijnlijk geleerd van het aandachtspunt uit de evaluatie van de vorige sport- en beweegvisie.

Een deel van de doelstellingen is nog wel moeilijk meetbaar. Bij de presentatie van 'Heel Eindhoven beweegt' vroeg de ESR dan ook aandacht in de uitvoering voor een verdere concretisering van doelen, zowel in tijd als in resultaat. Over het huidige uitvoeringsprogramma stelt de ESR daarom dat je nergens op tegen kan zijn, omdat er geen expliciete keuzes gemaakt worden. Als voorbeeld geven ze het ontbreken van duidelijkheid over hoe wordt omgegaan met een vereniging die volgens de definitie vitaal (plus) is.

Ontwikkeling gewenste resultaten in Uitvoeringsprogramma's 2017-2020 en 2021-2022

In bijlage 1 staan de gewenste resultaten uit de twee UP's naast elkaar. Vergeleken met het UP 2017-2020 is er in het UP 2021-2022 een concretiseringslag gemaakt. De gewenste resultaten zijn helderder en meetbaarder beschreven, en op de gewenste resultaten heeft een selectie plaatsgevonden, waardoor het aantal gewenste resultaten is afgenomen van 37 naar 24. Een weinig concrete en slecht meetbare doelstelling zoals 'In 2020 ervaren kinderen in een vroeg stadium plezier en talent in sport en bewegen' is in het UP 2021-2022 niet meer terug te vinden.

Veel gewenste resultaten uit het UP 2017-2020 komen concreter of als onderdeel van een andere doelstelling terug in het UP 2021-2022. Vitale organisaties en een beweegvriendelijke openbare ruimte zijn in beide UP's belangrijke pijlers. Urban sports is geen losse looplijn/ambitie meer, maar komt als onderdeel van doelstellingen nog wel duidelijk terug.

Het aandeel gewenste resultaten op het gebied van accommodaties in het UP 2021-2022 is beduidend kleiner geworden, doordat de doelstellingen op het gebied van multifunctioneel gebruik nog maar zeer beperkt terugkomen en de doelstellingen met betrekking tot duurzaamheid helemaal niet meer terug te vinden zijn. De aandacht voor van jongs af aan vaardig in bewegen is juist groter geworden in het UP 2021-2022.

3.3 Politieke sturing en beoordeling van het sportbeleid

In de collegeperiode 2014-2018 was er dus onvrede in de Eindhovense gemeenteraad over keuzes in het sportbeleid, met name over de sluitingsplannen voor zwembad de Tongelreep en het ijs sportcentrum.

Om zicht te houden op de voortgang en ontwikkelingen in het beleid ontving de gemeenteraad sinds die periode kwartaalrapportages over het sportbeleid. Hierin werd de gemeenteraad, door middel van een presentatie en toelichting van de wethouder en de programmaleider sport van de gemeente, op de hoogte gesteld van de laatste ontwikkelingen in het sportbeleid, waarbij de raad de ruimte had om vragen te stellen. Vanaf 2020 werden deze kwartaalrapportages omgezet in halfjaarrapportages.

De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders hebben sterk ingespeeld op opkomende vraagstukken in de Eindhovense sportsector, zoals bij het uitbreken van de coronapandemie. De wethouder en de raad werden geholpen bij het inspelen op dergelijke opkomende vraagstukken door hun goede contact met actoren in de sportsector.

Het sturen en beoordelen van het sportbeleid op de langere termijn blijkt echter lastiger. Zo werd in de collegeperiode 2018-2022 in de jaarrekening jaarlijks een andere set aan effectindicatoren gepresenteerd. De jaarrekening gaf hiermee geen

goed inzicht in de ontwikkeling van belangrijke indicatoren door de jaren heen. Hiermee werd het beoordelen en sturen van het Eindhovens sportbeleid op de lange termijn sterk bemoeilijkt.

Dit heeft echter niet tot vragen geleid vanuit de gemeenteraad, en uit een gesprek met de Raad bleek dat deze wisselende indicatorenset maar bij een enkel raadslid is opgevallen.

3.4 Conclusie

De sport- en bewegvisie 'Bewegen door verbinden' (2016-2020) vormde de basis van het Eindhovens gemeentelijk sportbeleid in het begin van de collegeperiode 2018-2022. Deze visie bestond uit negen looplijnen, waarbij per looplijn gewenste resultaten stonden en hoe de voortgang hierop gemonitord werd. De gewenste resultaten waren niet goed meetbaar.

De nieuwe sport- en bewegvisie 'Heel Eindhoven beweegt' (2021-2025) bestaat uit vijf ambities, waarbij de genoemde resultaten helderder en meetbaarder beschreven zijn. De raad werd in de collegeperiode 2018-2022 op de hoogte gehouden van ontwikkelingen in de Eindhovense sportsector en het gemeentelijk sportbeleid door middel van kwartaal- en later halfjaarrapportages. Goed contact met de sportsector hielp de raad en het college van B&W om sterk in te spelen op opkomende (tijdelijke) vraagstukken, zoals de coronapandemie.

Het sturen en beoordelen van het gemeentelijk sportbeleid op lange termijn blijkt lastiger. Hierbij wordt de Eindhovense politiek niet geholpen door de jaarrekeningen, waar in de collegeperiode 2018-2022 jaarlijks een andere set aan effectindicatoren werd gepresenteerd. Vanuit de raad was hier geen aandacht voor.

Resultaten, effecten & kosten

In dit hoofdstuk gaan we in op de mate waarin de doelstellingen behaald zijn en welke andere effecten het gemeentelijke sportbeleid had. Daarnaast analyseren we de kosten van het sportbeleid en vergelijken we dit met andere (referentie) gemeenten.

4.1 Behalen van doelstellingen

In het uitvoeringsprogramma 'Bewegen door verbinden' (2016-2020) staat per looplijn hoe deze gemonitord wordt. Een beperkt deel van deze monitoring wordt met de gemeenteraad gedeeld door middel van kwartaalrapportages, halfjaarrapportages en jaarrekeningen.

Kijkend naar het monitoren van de prestatie- en effectindicatoren van het beleid valt op dat de gemeente in de periode 2018-2022 jaarrekeningen jaarlijks een andere set aan indicatoren heeft gepresenteerd (tabel 4.1), waardoor het vaststellen van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het sportbeleid op basis van de jaarrekeningen wordt bemoeilijkt.

Dit is bijvoorbeeld te zien in de effectindicatoren voor sport- en beweegdeelname. De gepresenteerde indicatoren voor het aandeel inwoners dat aan de beweegnorm voldoet en het aandeel inwoners dat maandelijks sport worden regelmatig anders gedefinieerd, waardoor ze niet goed door de tijd heen kunnen worden vergeleken. Ditzelfde is het geval voor de manier waarop de vitaliteit van verenigingen wordt gemeten. In de raad is de definitie van een vitale vereniging bediscussieerd.

Voor het taakveld accommodaties zijn er twee indicatoren die vanaf 2019 jaarlijks worden gemeten, waardoor deze wel goed door de tijd heen kunnen worden vergeleken. Dit zijn het percentage inwoners dat tevreden is over voldoende sportaccommodaties en het percentage inwoners dat tevreden is over de hoeveelheid voorzieningen in de openbare ruimte.

Maar er zijn voor het taakveld accommodaties ook twee indicatoren die maar twee jaar achter elkaar zijn gemeten in de afgelopen collegeperiode. De gemeente heeft als doelstelling een stijgend percentage inwoners dat tevreden is over de sportvoorzieningen (zowel accommodaties als in de openbare ruimte).

Tabel 4.1

Effectindicatoren sport in jaarrekeningen

	2018	2019	2020	2021	2022	
Sportbeleid en activering	% beweegnorm (4-84 jr)	% beweegnorm (4-84 jr)	% beweegnorm (4-84 jr)			
					% beweegnorm (4-17 jr)	
				% beweegnorm (18-84 jr)	% beweegnorm (18-84 jr)	
	% maandelijkse sporters (4-17 jr)					
	% maandelijkse sporters (18-84 jr)					
		% maandelijkse sporters (4-84 jr)				
	% vitale verenigingen		% verenigingen met betalings-achterstand	% verenigingen met betalings-achterstand	% vitale verenigingen	% vitale verenigingen
			% verenigingen maatschappelijke rol	% verenigingen maatschappelijke rol	% vitaal-plus verenigingen	% vitaal-plus verenigingen
				% inwoners lid van sportvereniging	% inwoners lid van sportvereniging	
				Aantal (top)sport-evenementen passend bij imago	Aantal (top)sport-evenementen passend bij imago	
Sportaccommodaties		% tevreden diversiteit aanbod	% tevreden diversiteit aanbod			
		% tevreden voldoende accommodaties	% tevreden voldoende accommodaties	% tevreden voldoende accommodaties	% tevreden voldoende accommodaties	
		% tevreden voldoende voorzieningen openbare ruimte	% tevreden voldoende voorzieningen openbare ruimte	% tevreden voldoende voorzieningen openbare ruimte	% tevreden voldoende voorzieningen openbare ruimte	
				Aantal topsport-programma's	Aantal topsport-programma's	

Bron: Jaarrekeningen gemeente Eindhoven, 2018-2022.

Het uitvoeringsprogramma 'Bewegen door verbinden' (2016-2020) is aan het einde van de periode geëvalueerd. In de evaluatie staan, op basis van interviews, voor elk van de negen looppijnen vier tot vijf positieve ontwikkelingen en successen en twee tot vier aandachtspunten en tips voor de toekomst. Een van de overkoepelende conclusies was:

'De afgelopen jaren zijn mooie en belangrijke stappen gezet als het gaat om het leggen van verbindingen. Door de inzet van onze sportregisseurs weten steeds meer sport- en beweegaanbieders elkaar, andere organisaties en inwoners te vinden. Tegelijkertijd is er nog altijd veel te winnen. Zo kunnen we beter inspelen op de specifieke uitdagingen die er in bepaalde buurten of wijken zijn, moet de coöperatie binnen de gemeentelijke organisatie tussen verschillende domeinen beter en is er nog winst te behalen in de samenwerking met onder andere de ESR, het onderwijs en het Jeugdfonds Sport.' (Evaluatie Eindhovense sport- en bewegvisie en uitvoeringsprogramma Bewegen door verbinden 2016-2020)

Tijdens de coronaperiode lijkt de Eindhovense sportsector te hebben geprofiteerd van de gelegde verbindingen tussen diverse partijen. Daarnaast is de gemeente aan de slag gegaan met veel van de aandachtspunten en tips uit de evaluatie.

Voorheen hadden buurtsportcoaches/sportregisseurs bijvoorbeeld brede takenpakketten met zowel specifieke aanbieders als doelgroepen. Die takenpakketten zijn nu als gevolg van de evaluatie uit elkaar getrokken. Hierdoor zijn er nu zes wijkgerichte sportregisseurs (contact met aanbieders en verenigingsondersteuning), zeven sportregisseurs op doelgroep (bijvoorbeeld PO, VO, aangepast sporten, sportleerbedrijf) en twee buurtsportcoaches voor projecten en uitvoerende taken (bijvoorbeeld Vitality Club, clubkadercoaching, sportstimulering). Dit lijkt tot meer samenhang, onderscheid van functies en duidelijkheid over de inzet van de buurtsportcoaches te hebben geleid. Dat was een van de wensen die uit de evaluatie naar voren kwamen.

De gepresenteerde resultaten van de effectindicatoren in de jaarrekening zijn over het algemeen dus niet goed vergelijkbaar door de jaren heen, vanwege de wisselingen in de set aan indicatoren. Toch monitort de gemeente een aantal indicatoren zo dat deze goed door de tijd heen vergeleken kunnen worden.

In de resultaten van de inwonersenquête 2022 over sport en bewegen worden het aandeel wekelijkse sporters, het aandeel maandelijks sporters en het aandeel inwoners dat niet of nauwelijks sport vergeleken van 2017 tot en met 2022. In 2019 is er een opvallende stijging van de sportparticipatie zichtbaar ten opzichte van 2018, maar dit kan te maken hebben met een andere manier van uitvragen sinds 2019. Maar wanneer we 2019 buiten beschouwing laten, zijn er nog steeds licht stijgende lijnen zichtbaar van het aandeel inwoners dat maandelijks of wekelijks sport en is een dalende lijn van het aandeel inwoners dat niet of nauwelijks sport.

Er is een dalende trend zichtbaar bij het percentage inwoners dat het eens is met de stellingen dat er voldoende keuze is uit verschillende sporten in Eindhoven en dat er voldoende sport- en beweegaccommodaties zijn in Eindhoven. In de tevredenheid over het aanbod aan sportvoorzieningen in de openbare ruimte zijn lichte schommelingen zichtbaar, waarbij het aandeel inwoners dat hierover tevreden is tussen 2018 en 2022 licht gedaald is.

4.2 Effecten van het beleid

Binnen de sportsector is er met name onder verenigingen grote tevredenheid over het genereuze beleid van de gemeente tijdens de coronamaatregelen. Voor veel verenigingen heeft dit financieel goed uitgekapt. Er zijn verenigingen die aangeven dat ze de financiële steun vanuit de gemeente eigenlijk niet echt nodig hadden.

Eind 2021 is EindhovenSport doorontwikkeld, waarbij onderzoek en onderhoud (inclusief de fte die daarvoor beschikbaar waren) is overgeheveld naar de afdeling vastgoed. De focus van de accommodatie-afdeling van EindhovenSport ligt nu nog meer op de goede uitgifte en verhuur van sportaccommodaties. Daarbij is ook het accountmanagement (voor de sportaanbieders e.d.) uitgebreid van 1 naar 4 fte. Huurders van gemeentelijke sportaccommodaties geven aan dat dit het voor hen makkelijker heeft gemaakt om de juiste mensen binnen de gemeentelijke organisatie te bereiken.

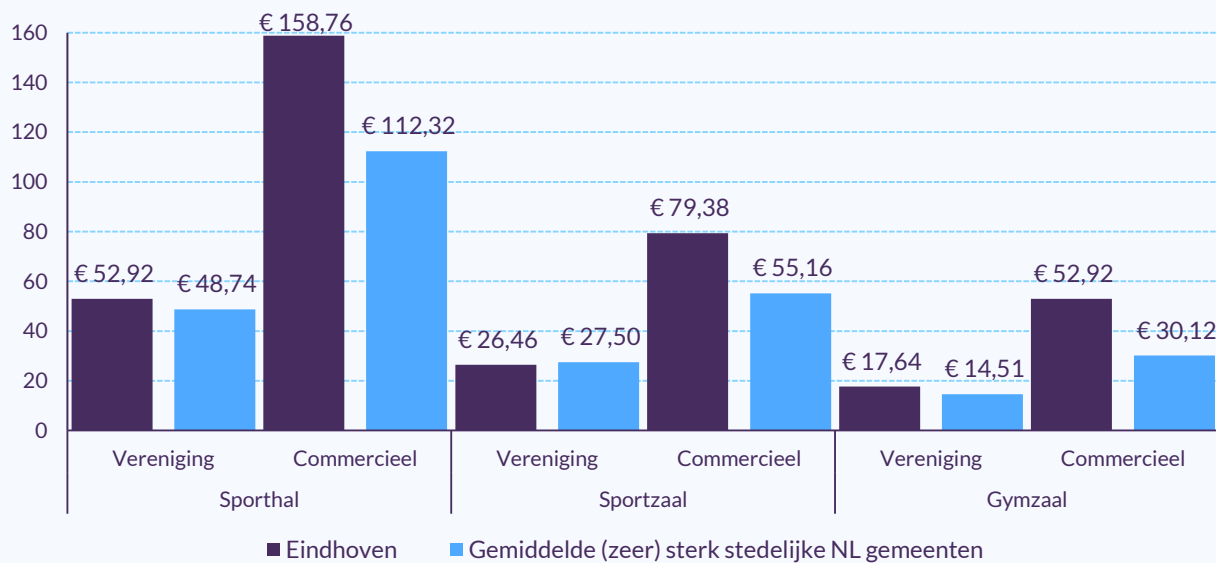
De ESR is positief over het proces waarin de tarieven voor binnensportaccommodaties zijn geharmoniseerd, vanuit het besef dat het niet mogelijk is om het iedereen naar de zin te maken. De harmonisatie van de binnensporttarieven is in goed overleg tussen de ESR en de gemeente gebeurd. Hierbij zijn afspraken gemaakt over een compensatie door middel van een subsidie voor de sportaanbieders voor wie de harmonisatie onvoordelig heeft uitgekapt. De ESR geeft wel aan dat ze zich blijft afvragen waarom de tarieven voor de sporthallen soms zo verschillen ten opzichte van omliggende gemeenten.

Gemiddeld hanteren sterker stedelijke gemeenten in Nederland hogere tarieven voor binnensportaccommodaties (Van Eldert & Hollander, 2023). Daarnaast is het zeer gebruikelijk dat gemeenten verschillende tarieven hanteren voor verschillende gebruikers. De gemeente Eindhoven hanteert een regulier accommodatietarief dat voor commerciële maatschappelijke- en sportevenementen wordt verdriedubbeld. De Eindhovense tarieven vergelijken we in figuur 4.1 met de gemiddelde tarieven van andere (zeer) sterk stedelijke Nederlandse gemeenten.

Figuur 4.1

Vergelijking tarieven binnensportaccommodaties

(in euro's per uur)

Bron: Gemeente Eindhoven (2022), Mulier Instituut (2022). Bewerking: Mulier Instituut.

4.3 Kosten van het beleid

Alle inkomsten en uitgaven van gemeenten worden geregistreerd in het systeem Informatie voor Derden (Iv3) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Gemeenten vullen daartoe een gestandaardiseerd formulier in. Op basis van dit systeem brengen we in deze paragraaf de gemeentelijke sportuitgaven in kaart en vergelijken we deze.

De gemeentelijke inkomsten en uitgaven op het gebied van sport uit het Iv3-systeem zijn verdeeld over twee taakvelden: Sportbeleid en activering (5.1) en Sportaccommodaties (5.2). Samen vormen deze het totaal aan gemeentelijke uitgaven en inkomsten over sport. Wanneer we in onderstaande analyse spreken over de lasten, baten en nettolasten van gemeenten aan sport, betreft het de twee taakvelden bij elkaar opgeteld.

De gemeente Eindhoven gaf in 2021 een kleine 28 miljoen euro uit aan sport (lasten; niet in figuur). Hiertegenover stond ongeveer 12,5 miljoen euro aan inkomsten (baten). De resulterende netto-sportuitgaven (lasten minus baten) van de gemeente bedroegen dus ruim 15 miljoen euro.

Om de baten en lasten van de gemeente Eindhoven te kunnen vergelijken met die van andere gemeenten drukken we deze in het vervolg uit in aantal euro per inwoner. De nettolasten aan sport voor de gemeente Eindhoven bedroegen in 2021 ongeveer 64 euro per inwoner. Wanneer de Eindhovense gemeentelijke nettolasten aan sport per inwoner in de komende jaren gelijk worden gehouden, zal de begroting voor sport in de komende jaren met enkele miljoenen stijgen vanwege de bevolkingsgroei.

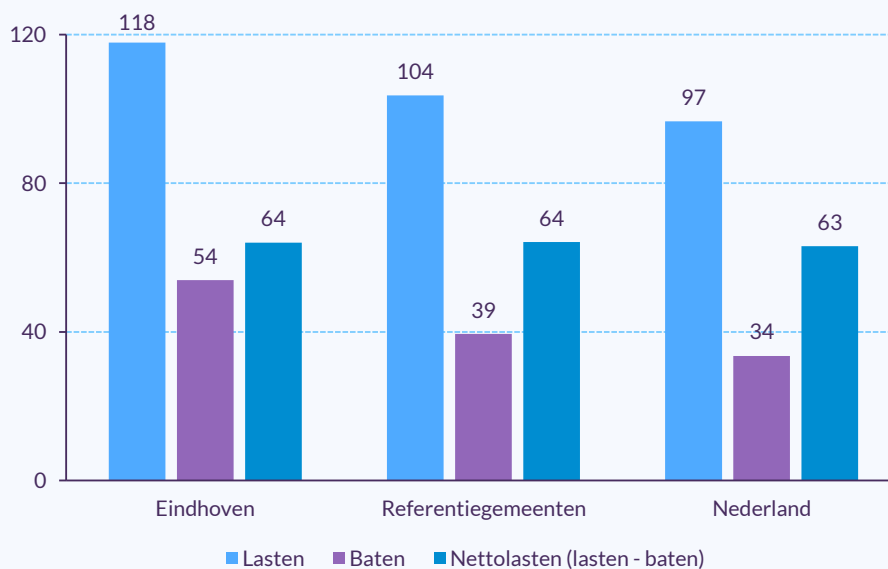

Voor een passende vergelijking met andere gemeenten hebben we een selectie gemaakt van zeven referentiegemeenten.¹ Deze hebben we geselecteerd op basis van bevolkingsomvang en bevolkingssamenstelling, stedelijkheid en een vergelijkbare situatie qua regionale rol. Vanuit die regionaal rol zijn ook bij de referentiegemeenten regionale voorzieningen aanwezig, zoals een ijsbaan, indoor sportcentrum, atletiekvoorziening of wielervedaan.

De nettolasten van Eindhoven aan sport per inwoner waren in 2021 (vrijwel) gelijk aan de gemiddelde nettolasten per inwoner aan sport van zowel de referentiegemeenten als alle Nederlandse gemeenten (figuur 4.2). De lasten en baten per inwoner van de gemeente Eindhoven op het gebied van sport lagen beide duidelijk hoger dan gemiddeld in andere gemeenten.

Figuur 4.2

Lasten, baten en nettolasten gemeenten aan sport* in 2021, gemeente Eindhoven, gemiddelde referentiegemeenten en gemiddelde Nederland
(in euro per inwoner)

* De taakvelden Sportbeleid en activering (5.1) en Sportaccommodaties (5.2) vormen samen het totaal voor sport.

Bron: Door CBS verzamelde gemeentelijke data (lv3), 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

Figuur 4.3 geeft inzicht in de ontwikkeling van de nettolasten aan sport per inwoner van 2017 tot en met 2021. Het landelijke gemiddelde laat vanaf 2017 een lichte stijging zien. In 2021 wordt deze trend gebroken en is er sprake van een daling van 6,4 procent ten opzichte van 2020. Deze afname werd veroorzaakt doordat de baten sterker stegen dan de lasten (Van Eldert, 2022).

¹ De zeven referentiegemeenten zijn Amersfoort, Apeldoorn, Enschede, Groningen, Tilburg, Utrecht en Zwolle.

Deze sterke batenstijging lijkt voor een groot deel het gevolg van Rijksregelingen voor gemeenten om de sportinfrastructuur in coronatijd overeind te houden. Deze regelingen werden in 2020 gepresenteerd, maar een aanzienlijk deel van de middelen werd in 2021 uitgekeerd aan de gemeenten. Dit kan ook de dalende nettolasten in Eindhoven van 2020 op 2021 verklaren.

Opvallend is dat de Eindhovense nettolasten in 2020 beduidend hoger lagen dan bij de Nederlandse gemeenten en referentiegemeenten. Dit heeft te maken met de sterke afname van de huurinkomsten uit sportaccommodaties vanwege de sluitingen door coronamaatregelen. In de Eindhovense gemeentelijke financiën was dit relatief stevig merkbaar, omdat de gemeente relatief veel accommodaties zelf exploiteert. Daarnaast maakte de gemeente meer kosten vanwege de uitgebreide steun van de gemeente Eindhoven aan de sportinfrastructuur in de coronaperiode.

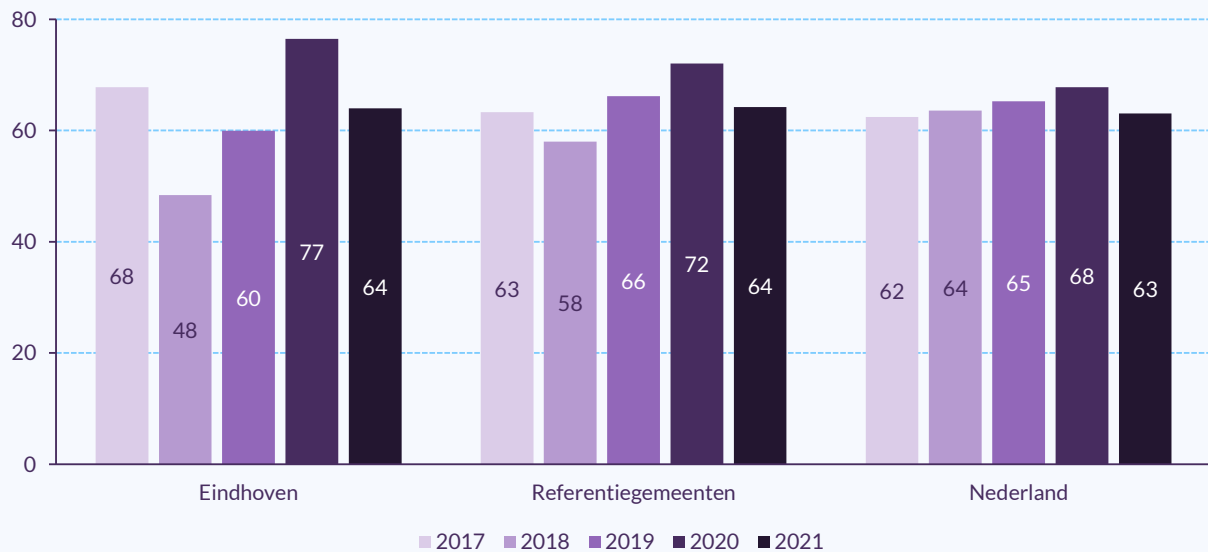
Het valt ook op dat de nettolasten van 2017 naar 2018 sterk zijn afgenomen. Waar de nettolasten in 2017 nog ruim boven het landelijke gemiddelde en het gemiddelde van de referentiegemeente lagen, zakten deze in 2018 tot ruim onder deze gemiddelden. Over de gegevens van 2017 kunnen we geen scherpe conclusies trekken, omdat dit het eerste jaar betrof dat gemeenten op deze manier financiële informatie rapporteerden aan het CBS. Daardoor zijn deze gegevens door het hele land minder betrouwbaar.

In 2018 was er in Eindhoven sprake van een vrijval van onderhoudsvoorzieningen aan sportaccommodaties van 5 miljoen euro. Dit verklaart de relatief lage nettolasten aan sport per inwoner in 2018.

Figuur 4.3

Nettolasten gemeenten aan sport* 2017 tot en met 2021, gemeente Eindhoven, gemiddelde referentiegemeenten en gemiddelde Nederland

(in euro per inwoner)

De taakvelden Sportbeleid en activering (5.1) en Sportaccommodaties (5.2) vormen samen het totaal voor sport.

Bron: Door CBS verzamelde gemeentelijke data (Iv3), 2018-2022. Bewerking: Mulier Instituut.

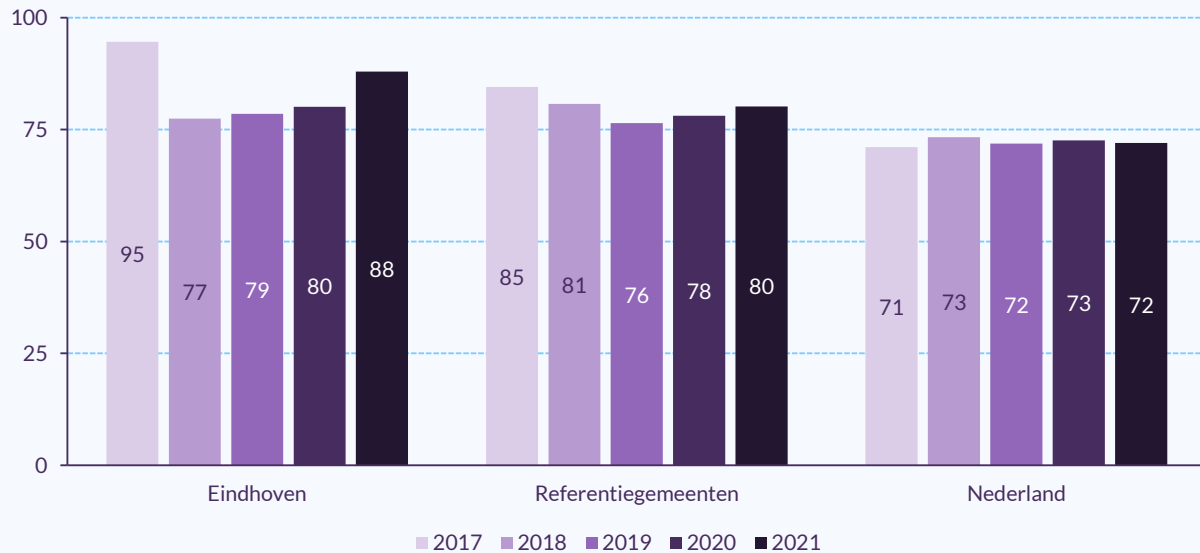
Bij de kosten van het beleid valt op dat de gemeente Eindhoven een groot deel van het sportbudget uitgeeft aan accommodaties vergeleken met het gemiddelde in Nederlandse gemeenten (figuur 4.4). De verhouding is wel grotendeels in lijn met het gemiddelde van de referentiegemeenten, met uitzondering van 2017 en 2021. Dit hoge percentage in 2021 is (in elk geval deels) te verklaren door de ruime coronasteun vanuit de gemeente Eindhoven, die vooral in het taakveld accommodaties terecht is gekomen.

De gemeente geeft aan dat het hoge aandeel nettolasten aan accommodaties mogelijk ook zou kunnen worden verklaard doordat een deel van de sportstimuleringsactiviteiten mogelijk in het sociaal domein wordt geboekt. Hierdoor zijn de lasten op het gebied van sportbeleid en activering mogelijk lager uitgevallen, waardoor het aandeel lasten aan accommodaties binnen het sportbeleid hoger kwam te liggen.

Figuur 4.4

Aandeel nettolasten gemeenten aan taakveld Sportaccommodaties binnen de totale nettolasten voor sport*, 2017 tot en met 2021, gemeente Eindhoven, gemiddelde referentiegemeenten en gemiddelde Nederland

(in procenten)

* De taakvelden Sportbeleid en activering (5.1) en Sportaccommodaties (5.2) vormen samen het totaal voor sport.

Bron: Door CBS verzamelde gemeentelijke data (Iv3), 2018-2022. Bewerking: Mulier Instituut.

Naast de verhouding tussen de nettolasten voor de twee taakvelden is een vergelijkbare verhouding zichtbaar in de verdeling van het aantal fte binnen EindhovenSport, de intern verzelfstandigde uitvoeringsorganisatie van het gemeentelijk sportbeleid. Binnen EindhovenSport gaat ongeveer 105 van de 120 fte (87,5%) naar accommodaties.

De gemeente geeft aan dat het inhoudelijke zwaartepunt van de sport- en bewegisvisie 2021-2025 nadrukkelijk ligt op sportbeleid en activering, dat de basis vormt voor het sportbeleid. Dit biedt aanleiding om na te denken of de huidige verhouding van nettolasten en inzet van personeel tussen accommodaties en beleid en activering passend is bij het huidige beleid.

Binnen de gemeentelijke organisatie zijn er ook medewerkers die aangeven dat de plaats van accommodaties als middel binnen het beleid te weinig aan bod komt. Dit sluit aan bij onze bevindingen. Als de gemeente de huidige verhouding aan wil houden, kan ze het accommodatiebeleid explicieter dan nu koppelen aan (meerdere) doelstellingen uit de sport- en bewegisvisie.

Meerjarenbeleid accommodaties

De gemeente Eindhoven heeft veel sportaccommodaties in eigen beheer. De meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) van de gemeente is recent geactualiseerd. Op 24 januari 2023 heeft de Eindhovense gemeenteraad de kwaliteitsniveaus en beheerplannen van de gemeentelijke sportaccommodaties met daaraan gekoppelde

financiële planning (meerjarenbegroting en investeringsbudgetten) vastgesteld. Daardoor zijn de budgetten actueel, is het kwaliteitsniveau vastgelegd en is de interne verantwoordelijkheid tussen de afdelingen Eindhoven Sport, Vastgoed en Stadsbeheer geregeld (demarcatie).

4.4 Conclusie

In de collegeperiode 2018-2022 heeft de gemeente Eindhoven in de jaarrekening jaarlijks een wisselende set aan effectindicatoren gehanteerd. Dit belemmert het zicht op de voortgang van het beleid en het behalen van doelstellingen. Toch monitort de gemeente een aantal doelstellingen zo dat de ontwikkelingen in de collegeperiode kunnen worden geanalyseerd.

Het aandeel maandelijkse en wekelijkse sporters in Eindhoven is in de collegeperiode 2018-2022 gestegen en het aandeel niet of nauwelijks sportende Eindhovenaren is gedaald. Tegelijkertijd zijn er lichte dalingen zichtbaar in de tevredenheid van inwoners over het aanbod aan verschillende sporten, sportaccommodaties en sportvoorzieningen in de openbare ruimte.

In de collegeperiode werden een paar belangrijke (verander)trajecten binnen het gemeentelijk sportbeleid uitgevoerd. De steun tijdens de coronapandemie, de doorontwikkeling van EindhovenSport en de harmonisatie van de binnensporttarieven hebben over het algemeen tot tevredenheid geleid in de Eindhovense sportsector.

De Eindhovense gemeentelijke nettolasten aan sport per inwoner bedroegen in 2021, net als in de gemiddelde Nederlandse gemeente en de gemiddelde referentiegemeente, ongeveer 64 euro. In de jaren daarvoor weken de Eindhovense nettolasten per inwoner soms wat af van de gemiddelden bij referentiegemeenten, maar hier zijn duidelijke verklaringen voor.

Een relatief groot deel van de middelen en het personeel wordt ingezet op accommodaties, terwijl het inhoudelijke zwaartepunt van de vorige en huidige sport- en bewegvisie ligt op sportbeleid en activering. De gemeente zou het accommodatiebeleid beter kunnen koppelen aan de (meerdere) doelstellingen uit de sport- en bewegvisie als ze de huidige verhouding in inzet van middelen en personeel wil behouden.

Voorzieningenniveau

Dit hoofdstuk bevat een capaciteitsstudie waarin de verhouding tussen aanbod en behoefte aan binnen- en buitensportvoorzieningen in Eindhoven wordt vergeleken. Deze berekeningen hebben we gedaan voor de huidige behoefte aan sportaccommodaties en de behoefte in 2035. Daarnaast hebben we de sport- en beweegdeelname, het aantal accommodaties en de baan-/velddruk vergeleken met andere gemeenten.

5.1 Capaciteitsstudie

In deze paragraaf zetten we de resultaten van een beknopte capaciteitsstudie uiteen. Het benodigde aantal binnen- en buitensportvoorzieningen voor de georganiseerde sport hebben we bepaald aan de hand van vastgestelde en algemeen geaccepteerde richtlijnen vanuit sportbonden en Vereniging Sport en Gemeenten en op basis van herijkte draagvlakcijfers.

Aan de hand van bevolkingsprognoses schatten we de ontwikkeling van de behoefte van de verenigingen. (Verwachte) ontwikkelingen in sportdeelname en accommodatiegebruik zijn niet meegenomen.

In 2023 telt de gemeente Eindhoven circa 243.700 inwoners. In bestaande prognoses van Pronexus² wordt uitgegaan van een inwonersaantal van 268.600 in 2035.

Binnensportaccommodaties

Onder binnensportaccommodaties verstaan we in dit rapport sporthallen en sportzalen. Deze accommodaties (kunnen) worden benut voor de beoefening van meerdere zaalsporten. Dat onderscheidt ze van andere overdekte accommodaties, zoals tafeltenniszalen en turnhallen, die slechts voor één tak van sport kunnen worden gebruikt.

Definitie typen binnensportaccommodaties

Sporthallen hebben een sportvloer van minimaal 40 bij 20 meter (exclusief uitloopruimte) waarop ruimte wordt geboden om zowel trainings- als competitievormen af te werken voor badminton, basketbal, volleybal, zaalhandbal, zaalhockey, zaalkorfbal, zaalvoetbal en sporten zonder belijning (zoals diverse gevechts- en verdedigingssporten, gymnastiek, tafeltennis en turnen).

Sportzalen hebben een sportvloer van circa 28 bij 22 meter waarop ruimte wordt geboden voor badminton, basketbal, volleybal en sporten zonder belijning, met in principe mogelijkheden voor competitie en training.

² Eindhoven in Cijfers – Data - Stadsdelen

Sportzalen kunnen voor andere zaalsporten als trainingsmogelijkheden fungeren.

In de gemeente Eindhoven bevinden zich in 2023 twintig sporthallen en zeven sportzalen. Hiervan zijn achttien sporthallen en twee sportzalen beschikbaar voor de (georganiseerde) zaalsport. In bijlage 2 staat een overzicht van de sporthallen en sportzalen.

Draagvlakcijfers

De behoefte aan sporthallen voor de (georganiseerde) zaalsport berekenen we aan de hand van draagvlakcijfers. Bij een bepaalde bevolkingsomvang zijn (in theorie) voldoende (potentiële) zaalsporters aanwezig om een sporthal te vullen. De draagvlakcijfers zijn gebaseerd op landelijk onderzoek (zie Schadenberg et al., 2020).

De bandbreedte is het gevolg van mogelijke lokale verschillen in populariteit van zaalsporten, behoefte vanuit bewegingsonderwijs, spreiding van de bevolking over de gemeente, en alternatieve sportruimte voor binnensporten in gymzalen, sportzalen en verenigings- of sportspecifieke accommodaties zoals dojo's en turnaccommodaties.

De behoefte aan sporthallen voor de (georganiseerde) sport in 2023 stellen we vast op minimaal 14 en maximaal 25 sporthallen. Het aanbod van achttien sporthallen is daarmee conform de behoefte. De verwachting is dat de behoefte aan binnensportaccommodaties binnen de gemeente zal groeien, waardoor in de toekomst het huidige aanbod meer aan de onderkant van de bandbreedte valt (tabel 5.1).

Tabel 5.1

Behoefte-aanbodanalyse sporthallen in Eindhoven in 2023 en 2035

(in aantallen)

	Aanbod	2023	Behoefte	2035	
Totaal	20*	Min. 14	Max. 25	Min. 16	Max. 27
Waarvan 18 beschikbaar voor de georganiseerde sport.					

Bron: Pronexus, 2023; Schadenberg et. al, 2020.

Buitensportaccommodaties

In bijlage 2 staat een overzicht van de buitensportaccommodaties en de teamaantallen van de Eindhovense verenigingen waarvoor we aan de hand van de richtlijnen de theoretisch benodigde capaciteit hieronder hebben berekend. De richtlijnen geven een indicatie van de behoefte van de teams/leden van de verenigingen die zijn ingeschreven bij de sportbond voor bondsactiviteiten. Verenigingen zijn niet benaderd voor aanvullende inzichten over bijvoorbeeld wachtlijsten of het nevengebruik (niet-bondsgerelateerde activiteiten) van de accommodaties.

Handbal

Er zijn twee handbalverenigingen in Eindhoven, namelijk PSV Handbal en de Eindhovense Handbal Vereniging. De verenigingen beschikken in totaal over drie velden.

De Eindhovense Handbal Vereniging beschikt in theorie over (ruim) voldoende capaciteit voor het aantal teams, nu en in de toekomst. PSV Handbal heeft op zaterdag de maximale capaciteit nodig, naar verwachting blijft dit ook zo in de toekomst. Een betere verdeling van teams over de weekenddagen kan de druk op het veld op zaterdag verlagen (tabel 5.2).

Tabel 5.2

Behoefte-aanbodanalyse handbalvelden Eindhoven in 2023 en 2035

(in aantallen)

Sportpark	Vereniging	Aanbod	Behoefte			
			2023		2035	
			Zaterdag	Zondag	Zaterdag	Zondag
Aalsterweg	PSV Handbal	1	1 (1,0)	0 (0,0)	1 (1,0)	0 (0,0)
	Eindhovense Handbal	2	1 (0,7)	1 (0,1)	1 (0,7)	1 (0,1)
De Striijp	Vereniging					

Hockey

In Eindhoven bevinden zich drie hockeyverenigingen, die in totaal beschikken over vijftien velden. Op basis van de geldende richtlijn bieden deze velden op het moment voldoende capaciteit voor het aantal teams dat bij de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB) ingeschreven staat. Naar verwachting biedt het huidige aanbod aan velden ook in de toekomst voldoende capaciteit, maar neemt de druk op de velden bij HC Oranje-Rood op zaterdag toe (tabel 5.3).

Tabel 5.3

Behoefte-aanbodanalyse hockeyvelden Eindhoven in 2023 en 2035

(in aantallen)

Sportpark	Vereniging	Aanbod	Behoefte			
			2023		2035	
			Zaterdag	Zondag	Zaterdag	Zondag
Students Sport Centre Eindhoven	Don Quishoot	3	0 (0,0)	2 (1,7)	0 (0,0)	2 (1,9)
Genneper Sportparken Eindhoven-Noord	HC Oranje-Rood	8	8 (7,6)	5 (4,5)	8 (7,9)	5 (4,9)
	HC Eindhoven	4	3 (2,5)	2 (1,6)	3 (2,6)	2 (1,8)

Honk- en softbal

Honk- en softbalvereniging PSV heeft één honkbal en één softbal-/jeugdhonkbalveld op sportpark De Heihoef. De behoefte van de vereniging stellen we vast op één honkbalveld en één softbal-/jeugdhonkbalveld, nu en in de toekomst (tabel 5.4). Het aanbod is hiermee conform de behoefte.

Tabel 5.4**Behoeftte-aanbodanalyse honk- en softbalvelden Eindhoven in 2023 en 2035**

(in aantallen)

Sportpark	Vereniging	Type veld	Aanbod	Behoeftte	
				2023	2035
De Heihoef	PSV	Honkbalveld	1	1 (0,8)	1 (0,8)
		Softbal- /jeugd honkbalveld	1	1 (0,1)	1 (0,1)
		Beeballveld	-	-	-

Korfbal

In de gemeente Eindhoven bevinden zich drie korfbalverenigingen. Zij beschikken in totaal over vijf velden, waarvan vier kunstgras. Vereniging Rust Roest Korfbal heeft voldoende velden tot haar beschikking, zowel nu als in de toekomst. Ook PSV-Korfbal heeft, uitgaande van een redelijk evenwichtige verdeling van de wedstrijden over het weekend, voldoende velden beschikbaar. Korfbalvereniging DSC kent een groter tekort dat niet geheel opgelost kan worden door een evenwichtige verdeling over twee speeldagen. Daar blijft dan een tekort van één veld bestaan, met behoefte aan een tweede extra veld bij gebruik van één speeldag (tabel 5.5).

Tabel 5.5**Behoeftte-aanbodanalyse korfbalvelden Eindhoven in 2023 en 2035**

(in aantallen)

Sportpark	Vereniging	Aanbod	Behoeftte			
			2023		2035	
			Eén speeldag	Twee speeldagen	Eén speeldag	Twee speeldagen
De Striip	Rust Roest Korfbal	3*	2 (1,5)	1 (0,7)	2 (1,6)	1 (0,8)
Eindhoven-Noord	Korfbalvereniging DSC	1	3 (2,2)	2 (1,1)	3 (2,3)	2 (1,1)
Bokt	PSV-Korfbal	1	2 (1,2)	1 (0,6)	2 (1,3)	1 (0,6)

Eén van de drie velden op sportpark De Striip is een natuurgrasveld.

Rugby

Er zijn twee rugbyverenigingen gevestigd in Eindhoven. Deze twee verenigingen delen samen twee rugbyvelden. Op basis van de gestelde richtlijn is er een gezamenlijke veldbehoefte van de twee verenigingen van drie velden (tabel 5.6). Het huidige aanbod van twee velden biedt daarmee onvoldoende capaciteit voor het aantal teams.

Tabel 5.6**Behoeftte-aanbodanalyse rugbyvelden Eindhoven in 2023 en 2035**

(in aantallen)

Sportpark	Vereniging	Aanbod	Behoeftte	
			2023	2035
Eindhoven-Noord	Rugby Club Eindhoven (RCE)	-	2 (1,7)	2 (1,9)
Eindhoven-Noord	ESRC The Elephants	-	1 (0,5)	1 (0,5)
	Totaal	2	3	3

Tennis

Er zijn negen tennisverenigingen gevestigd in Eindhoven die ingeschreven staan bij de Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB). In totaal beschikken deze verenigingen over 97 tennisbanen in de buitenlucht.

Bij drie tennisverenigingen is de baanbehoefte nu en in de toekomst groter dan het aanbod. Bij tennisvereniging Genneper Parken Tennis is nu voldoende capaciteit, maar ontstaat in de toekomst een tekort aan tennisbanen (tabel 5.7).

Tabel 5.7

Behoeftte-aanbodanalyse tennisbanen Eindhoven in 2023 en 2035

(in aantallen)

Sportpark	Vereniging	Aanbod	Behoeftte			
			2023		2035	
			Min.	Max.	Min.	Max.
Students Sport Centre Eindhoven	E.S.T. Fellenoord	11	4 (3,7)	5 (4,8)	5 (4,1)	6 (5,3)
Dommeldal Zuid	TV "Volley"	10	8 (7,4)	10 (9,5)	9 (8,1)	11 (10,4)
Genneper Sportparken	Genneper Parken Tennis	18	18 (17,1)	22 (22,0)	19 (18,9)	25 (24,3)
De Striijp	TC Engelsbergen	3	2 (1,7)	3 (2,2)	2 (1,9)	3 (2,4)
Meerhoven	TV Meerhoven	8	11 (10,5)	14 (13,4)	12 (11,5)	15 (14,8)
Burg. Van Engeland Sportpark	TV De Doornakkers	7	6 (5,3)	7 (6,9)	6 (5,9)	8 (7,6)
Bokt	TV Bokt	8	9 (8,9)	12 (11,4)	10 (9,8)	13 (12,6)
	TPC Eindhoven					
Eindhoven-Noord	Noord	21	24 (23,8)	31 (30,6)	27 (26,2)	34 (33,7)
ELTV	ELTV	11	8 (7,1)	10 (9,2)	8 (7,9)	11 (10,1)

Voetbal

In Eindhoven zijn in 2023 dertien voetbalverenigingen gevestigd. De verenigingen beschikken in totaal over zestig velden, waarvan zeventien kunstgrasvelden.

Kunstgrasvelden kunnen intensiever worden belast dan natuurgrasvelden.

Kunstgrasvelden kunnen dan ook zowel voor trainingen als wedstrijden gebruikt worden, waar een natuurgrasveld altijd alleen voor wedstrijden óf trainingen gebruikt moet worden.

Op sportparken De Heihoef, Striijp en Meerhoven zijn volgens de richtlijnen te weinig velden om aan de behoefte van de verenigingen te voldoen. Op sportparken Dommeldal Zuid, Genneper Sportparken, De Herdgang, Bokt, Woensel-Noorden Hondsheuvels constateren we daarentegen overschotten (tabel 5.8).

Tabel 5.8**Behoeftte-aanbodanalyse voetbalvelden per vereniging Eindhoven in 2023**

(in aantallen)

Sportpark	Vereniging	Aanbod		Behoeftte		
		Natuurgras	Kunstgras	Wedstrijdvelden		Trainingsvelden
				Zaterdag	Zondag	
Dommeldal Zuid	VV Gestel	3	1	1 (0,6)	1 (0,5)	1 (0,6)
Genneper Sportparken	FC Eindhoven AV	8	1	4 (3,7)	2 (1,7)	2,5 (2,7)
De Heihoef	SV Tivoli	3*	2*	2 (1,2)	1 (0,7)	1 (0,9)
	VV RPC			4 (3,9)	3 (2,6)	3 (3,2)
De Herdgang	Jong PSV	4	2	3 (2,1)	1 (0,2)	1 (1,1)
De Striip	VV Brabantia	2	2	3 (2,7)	3 (2,4)	2,5 (2,6)
Meerhoven	VV DBS	3	2	5 (4,5)	2 (1,2)	3 (2,8)
Burg. Van Engeland	SV Tongelre	2	-	2 (1,1)	1 (0,7)	1 (0,9)
De Leeuwekuil	VV Acht	1	2	2 (1,9)	2 (1,4)	1,5 (1,6)
Bokt	SV Unitas'59	8	1	5 (5,0)	2 (1,9)	3,5 (3,4)
Eindhoven-Noord	VV Nieuw Woensel	4	2	4 (3,3)	3 (2,9)	3 (3,1)
Hondsheuvels	CVV Rust Roest	5*	2*	1 (0,3)	0 (0,0)	1 (0,2)
	ESVV Pusphaira			0 (0,0)	3 (2,3)	1 (1,1)

* Op sportpark De Heihoef delen de voetbalverenigingen SV Tivoli en VV RPC de velden. Op sportpark Hondsheuvels delen voetbalverenigingen CVV Rust Roest en ESVV Pusphaira de velden.

Voetbal in de gemeente Eindhoven is vooral groot in de stadsdelen Stratum, Striip en Woensel-Noord. Op basis van het huidige aanbod en de verdeling natuur- en kunstgrasvelden zien we knelpunten in Stratum en Woensel-Zuid. Deze knelpunten blijven ook in de toekomst bestaan (tabel 5.9).

Tabel 5.9**Behoeftte-aanbodanalyse gemeente Eindhoven in 2023 en 2035**

(in aantallen)

Stadsdeel	Aanbod*	2023		2035			
		Wedstrijdvelden		Wedstrijdvelden			
		Zaterdag	Zondag	Zaterdag	Zondag		
Gestel	4 (1)	1 (0,6)	1 (0,5)	1,0 (0,6)	1 (0,9)	1 (0,7)	1,0 (0,8)
Stratum	14 (3)	9 (8,5)	6 (5,0)	6,5 (6,7)	10 (9,7)	6 (5,4)	7,5 (7,5)
Striip	15 (6)	10 (9,1)	4 (3,8)	6,5 (6,4)	11 (10,5)	5 (4,7)	7,5 (7,6)
Tongelre	2 (0)	2 (1,1)	1 (0,7)	1,0 (0,9)	2 (1,6)	1 (0,7)	1,0 (1,1)
Woensel-Noord	18 (5)	10 (9,8)	7 (6,2)	8,0 (8,0)	11 (11,0)	7 (6,6)	9,0 (8,8)
Woensel-Zuid	7 (2)	4 (3,6)	6 (5,2)	4,5 (4,4)	6 (5,1)	6 (5,5)	5,5 (5,3)

* Totaalaantal velden (aantal kunstgrasvelden).

5.2 Benchmark

Sport- en beweegdeelname

De sport- en beweegdeelname in Eindhoven was in 2022 vergelijkbaar met het landelijke gemiddelde en het gemiddelde in regio Zuidoost Brabant. Iemand voldoet aan de beweegrichtlijnen door zowel voldoende matig en/of zwaar intensieve activiteiten als spier- en botversterkende oefeningen te doen. Circa de helft van de inwoners van Eindhoven voldeed in 2022 aan de beweegrichtlijnen, terwijl iets meer dan de helft van de inwoners minimaal één keer per week sportte (tabel 5.10).

Tabel 5.10**Aantal inwoners dat voldoet aan de beweegrichtlijnen en wekelijks sport in 2022**

(in procenten, volwassenen van 18 jaar en ouder)

	Beweegrichtlijnen	Wekelijkse sportdeelname
Eindhoven	49	56
Zuid Oost Brabant	46	54
Referentiegemeenten	52	59
Nederland	48	54

Bron: Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2022, GGD'en, CBS en RIVM.

Wanneer we inzoomen op de sportdeelname in Eindhoven in termen van lidmaatschappen van bij NOC*NSF aangesloten verenigingen, zien we dat er in Eindhoven relatief weinig inwoners zijn aangesloten bij een sportvereniging. Ook als we kijken naar lidmaatschappen van de tien grootste sportbonden, valt op dat deelname in Eindhoven achterblijft voor atletiek (AU), gymnastiek (KNGU), paardensport (KNHS), sportvissen (SN), voetbal (KNVB) en volleybal (Nevobo) (tabel 5.11).

Tabel 5.11**Aantal inwoners dat lid is van een bij NOC*NSF aangesloten sportbond in 2021**

(in procenten)

	Eindhoven	Zuid Oost Brabant	Referentiegemeenten	Nederland
Atletiek (AU)	0,5	0,9	0,8	0,7
Golf (NGF)	2,4	3,3	2,4	2,5
Gymnastiek (KNGU)	0,6	1,1	1,2	1,3
Hockey (KNHB)	1,4	1,7	1,6	1,3
Paardensport (KNHS)	0,4	1,0	0,7	0,8
Sportvissen (SN)	1,5	2,6	2,5	3,4
Tennis (KNLTB)	3,3	5,1	3,3	3,4
Voetbal (KNVB)	4,9	8,6	6,4	6,7
Volleybal (Nevobo)	0,3	0,4	0,8	0,6
Zwemmen (KNZB)	0,7	0,8	0,6	0,7
Totaal	19,1	27,9	23,8	24,0

Bron: Atletiekunie (AU), Koninklijke Nederlandse Golf Federatie (NGF), Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie (KNGU), Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB), Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie (KNHS), Sportvisserij Nederland (SN), Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB), Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (KNVB), Nederlandse Volleybalbond (Nevobo), Koninklijke Nederlandse Zwem Bond (KNZB), allen via NOC*NSF, 2021.

Binnensportaccommodaties

In de gemeente Eindhoven bevinden zich in totaal in 2023 twintig sporthallen en zeven sportzalen. Dit vertaalt zich naar een aanbod van 2,1 sporthallen en 0,7 sportzaal per 25.000 inwoners.

Het aanbod aan sporthallen is vergelijkbaar met referentiegemeenten en het landelijke gemiddelde, maar laag in vergelijking met de regio Zuid Oost Brabant. Het aanbod aan sportzalen is vergelijkbaar met referentiegemeenten en regio Zuid Oost Brabant, maar laag vergeleken met het landelijke gemiddelde (tabel 5.12).

Tabel 5.12**Aanbod sporthallen en sportzalen in 2023**

(in aantallen per 25.000 inwoners)

	Sporthallen	Sportzalen
Eindhoven	2,1	0,7
Referentiegemeenten	1,9	0,8
VSG-regio Zuid Oost Brabant	3,1	0,8
Nederland	2,3	1,1

Bron: Mulier Instituut, Database SportAanbod (DSA), 2023.

Buitensportaccommodaties

In Eindhoven liggen 60 voetbalvelden, 109 outdoor tennisbanen en 15 hockeyvelden (inclusief velden die niet bij een vereniging liggen en velden van verenigingen die niet bij de sportbond zijn ingeschreven). Eindhoven heeft relatief gezien weinig voetbalvelden en tennisbanen vergeleken met referentiegemeenten, regio Zuid Oost Brabant en het landelijke gemiddelde. Het aantal hockeyvelden per 25.000 inwoners is hoger dan het landelijke gemiddelde en vergelijkbaar met referentiegemeenten (tabel 5.13).

Tabel 5.13**Aanbod hockey- en voetbalvelden en tennisbanen in 2023**

(in aantallen per 25.000 inwoners)

	Voetbalvelden			Tennisbanen	Hockeyvelden
	Natuurgras	Kunstgras	Totaal	Outdoor	Totaal
Eindhoven	4,5 (72%)	1,8 (28%)	6,3	11,0	1,6
Zuid Oost Brabant	11,1 (86%)	2,0 (14%)	14,6	24,8	2,2
Referentiegemeenten	5,0 (62%)	3,3 (38%)	8,8	14,3	1,7
Nederland	8,6 (76%)	2,8 (24%)	11,7	17,2	1,2

Bron: Mulier Instituut, Database SportAanbod (DSA), 2023.

De druk op de Eindhovense voetbalvelden en hockeyvelden is hoog vergeleken met Zuid Oost Brabant en het landelijke gemiddelde, maar vergelijkbaar met referentiegemeenten. De druk op de tennisbanen is relatief hoog (tabel 5.14).

Tabel 5.14**Gemiddelde baan-/velddruk in 2023**

(aantal leden per baan)

	Voetbalvelden	Tennisbanen	Hockeyvelden
Eindhoven	177	67	253
Zuid Oost Brabant	118	42	200
Referentiegemeenten	180	57	251
Nederland	130	44	207

Bron: Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB), Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB), Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (KNVB), allen via NOC*NSF, 2021; Mulier Instituut, Database SportAanbod (DSA), 2023.

5.3 Conclusie

Op basis van deze capaciteitsstudie is te concluderen dat de gemeente Eindhoven voor uitdagingen staat waar het gaat om het aanbod aan sportaccommodaties.

In de huidige situatie constateren we op basis van de richtlijnen tekorten bij korfbal, rugby, tennis en voetbal. Deze tekorten zijn in werkelijkheid mogelijk nog groter, omdat sommige verenigingen (forse) wachtlijsten hebben. Wachtlijsten konden niet worden meegenomen in de berekeningen in dit hoofdstuk. Bij handbal is de maximale capaciteit nodig, maar een betere verdeling van teams over de weekenddagen kan de druk verlagen.

In de toekomst lopen op basis van de bevolkingsprognose de tekorten bij deze sporten verder op. Ook bij hockey verwachten we dat in 2035 een vereniging haar maximale capaciteit nodig heeft op zaterdag, en ook de druk op de sporthallen neemt toe. Het aanbod aan sporthallen ligt dan dichterbij de minimale behoefte dan in de huidige situatie, waarin het aanbod in het midden van de bandbreedte ligt.

Wanneer we verder kijken naar de ontwikkeling in de sportdeelname de afgelopen jaren is naast de aanvullende behoefte aan formele sportaccommodaties in de toekomst ook een toenemend gebruik te verwachten van de openbare ruimte voor sport en bewegen. Parken, openbare wegen, trapveldjes en sportplekken met bijvoorbeeld fitnessstoestellen in de openbare ruimte worden steeds populairder onder de Nederlandse sporters.

Verhouding tot landelijk sportbeleid en toekomstige vraagstukken

In dit hoofdstuk gaan we allereerst in op hoe het Eindhovens sportbeleid zich verhoudt tot landelijke ontwikkelingen in het sportbeleid. Vervolgens beschrijven we de belangrijkste (toekomstige) vraagstukken voor het Eindhovens sportbeleid die in gesprekken met stakeholders uit de Eindhovense sportsector naar voren kwamen. Tenslotte besteden we in een losse paragraaf aandacht aan een van de grootste vraagstukken voor het (toekomstig) Eindhovens sportbeleid: de ruimte voor sport ten opzichte van de schaa sprong.

6.1 Eindhovens sportbeleid in verhouding tot landelijk sportbeleid

In 2018 werd het Nationaal Sportakkoord gepresenteerd. Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport maakte geld vrij waarmee diverse partners binnen de lokale sportsector dit binnen gemeenten konden vertalen naar lokale sportakkoorden.

De gemeente Eindhoven liep niet voorop bij het aanvragen van middelen om hiermee aan de slag te gaan. De beleidsafdeling sport van de gemeente gaf in het interview voor dit onderzoek aan dat veel verbindingen binnen de sportsector al aanwezig waren en dat het al aan de slag was met vrijwel alle thema's uit het sportakkoord.

Samen met de andere gemeenten uit de G5 heeft de gemeente Eindhoven daarom gevraagd om middelen om de lopende impulsen te versterken. Dit resulteerde in een mogelijkheid voor de G5 om een deel van de middelen voor het sportakkoord te gebruiken voor living labs. Onder meer door aandringen van de ESR is toch een Eindhovens lokaal sportakkoord afgesloten.

Het Nationaal Sportakkoord I liep eind 2022 af. Daarna is het geëvalueerd door betrokken partners. De mate van succes van het sportakkoord verschilde flink per ambitie, zo bleek uit de evaluatie en interviews met de ESR, gemeente, formateur en regisseur van het sportakkoord voor dit onderzoek. De ambities 'van jongs af aan vaardig in bewegen' en 'de beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte' zijn erg goed uitgekapt, terwijl de ambities 'Platform met al het aanbod' en de 'sportkaart' veel minder succesvol zijn geweest.

Een van de belangrijkste conclusies van de evaluatie was dat met name de vrijwillige partners in het sportakkoord te weinig tijd hebben om aan de uitvoering toe te komen. Dit leidde tot het advies om bij het vervolg van het (herijkte) sportakkoord

de regie te leggen bij de betaalde krachten en de vrijwillige partijen waar mogelijk bij de uitvoering te betrekken.

Vanuit het idee van 'positieve gezondheid' is in 2023 het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) gepresenteerd. Voor gemeenten ligt er een opdracht om domeinoverstijgend beleid op te stellen waarmee inwoners veerkrachtiger worden. Vanaf begin 2023 tot de zomer van 2023 wordt in Nederlandse gemeenten de aanvraag opgesteld voor de Brede Specifieke Uitkering (Brede SPUK) die met het GALA gepaard gaat. De afdeling sociaal domein heeft binnen de gemeente de leiding over deze aanvraag, maar binnen de afdeling sport van de gemeente Eindhoven waren er in eerste instantie wat zorgen over hoe sport hierin meegenomen zou worden.

Tijdens het opstellen van de aanvraag voor de Brede SPUK lijken sport en het sociaal domein elkaar steeds beter te vinden, maar in de uitvoering lijkt dit minder het geval. Sport wordt nog beperkt als middel meegenomen in interventies door uitvoeringsorganisaties in het sociaal domein.

De mogelijkheden om nu en in de toekomst samen met andere beleidsdomeinen binnen de gemeente te werken aan integraal beleid worden enigszins beperkt doordat de strategische ambtelijke capaciteit op de afdeling sport als krap wordt ervaren. De beleidsafdeling sport van de gemeente Eindhoven lijkt qua capaciteit ook relatief beperkt ten opzichte van de verhouding tussen strategische ambtelijke capaciteit voor sport en het inwoneraantal in andere gemeenten.

6.2 (Toekomstige) vraagstukken voor het Eindhovens sportbeleid

---

In de gesprekken met sportaanbieders, de ESR, de formateur en regisseur van het sportakkoord, de gemeenteraad en de gemeentelijke sportafdeling zijn naast het groeiende inwonersaantal nog een aantal andere vraagstukken naar voren gekomen die in de toekomst invloed zullen hebben op de Eindhovense sportsector en het sportbeleid van de gemeente. Dit gaat om de volgende vraagstukken:

- de grote en groeiende groep internationale inwoners die geen Nederlands spreken (waaronder veel studenten), wiens behoeften niet altijd aansluiten bij het 'reguliere' sportaanbod;
- problematiek bij sportverenigingen (o.a. vrijwilligerstekorten en een groot aantal thema's waarbij iets van verenigingen wordt verwacht);
- de rol van sport(voorzieningen) bij verduurzaming en klimaatadaptatie in Eindhoven;
- het gebruik van techniek en innovatie (uit de regio) in de Eindhovense sportsector.

Er is in Eindhoven een grote en groeiende groep niet-Nederlands sprekende internationale studenten die nu gebruik maken van studentensportorganisaties waar ingespeeld wordt op hun behoeften en taalkennis. Wanneer deze groep afgestudeerd is en in de gemeente Eindhoven blijft wonen, stromen zij uit bij de

studentensportorganisaties en zijn zij, net als de grote groep internationale inwoners in de brainportregio, aangewezen op het 'reguliere' sportaanbod. Het is van belang dat er voor deze groep passend sportaanbod is.

Ook bij de gemeente wordt geconstateerd dat de traditionele Nederlandse verenigingsstructuur niet altijd aansluit op de behoeften van 'internationals'. De gemeente geeft aan dat het in eerste instantie aan verenigingen en andere sportaanbieders is om hierop in te spelen, en dat de gemeente vooral een rol voor zichzelf ziet weggelegd in het op de hoogte houden van verenigingen over nieuwe en bestaande (abonnement)modellen en manieren om sport te organiseren.

In de interviews die we voor dit onderzoek hebben gedaan, kwamen ook problemen bij sportverenigingen naar voren. Sportverenigingen hebben te maken met veel verschillende thema's, zoals duurzaamheid en positieve sportcultuur. De verenigingen leunen daarbij vooral op vrijwilligers, terwijl een deel van de verenigingen te maken heeft met vrijwilligerstekorten. Dit beperkt ook de mogelijkheden voor verenigingen om deel te nemen aan bijeenkomsten van de gemeente om mee te denken over het beleid.

De ESR heeft gepleit voor professionalisering door middel van ondersteuning op administratief en financieel gebied. In een gesprek voor dit onderzoek gaven verenigingen bijvoorbeeld aan dat de gemeente ondersteuning zou kunnen bieden bij het aanvragen van subsidies voor verduurzaming en VOG's (Verklaring Omtrent het Gedrag) voor vrijwilligers.

De beleidsafdeling sport van de gemeente ziet ook dat verenigingen te maken hebben met dergelijke problemen en dat verenigingen landelijk met dergelijke maatschappelijke problemen te maken hebben. Binnen de afdeling sport wordt nagedacht over hoe ze sociale problematiek onder controle kunnen krijgen zodat niet alles bij verenigingen komt te liggen. Dit is een groeiend aandachtspunt.

De beleidsafdeling sport van de gemeente Eindhoven noemde ook verduurzaming en techniek/innovatie als vraagstukken voor het gemeentelijke sportbeleid (van de toekomst). Zo werd genoemd dat de helft van de energie die de gemeente Eindhoven inkoopt naar sport gaat, voornamelijk naar de ijsbaan en de zwembaden. Er wordt bekeken hoe daarop bespaard kan worden.

Daarnaast ziet de gemeente ook kansen, zoals de opvang van water en warmte onder sportvelden. Sport kan daarmee volgens de gemeente ook een aanzienlijke bijdrage leveren op de maatschappelijke thema's verduurzaming en klimaatadaptatie. Hierbij kan gebruikt worden gemaakt van de technische en innovatie kennis in de regio. Bedrijven uit de regio bieden nu bijvoorbeeld al innovatieve oplossingen bij veldverlichting en het maaibeeld van sportvelden.

Techniek wordt ook gebruikt bij de uitvoering van sport- en beweegactiviteiten. Voorbeelden hiervan zijn Smartgoals en een gadget die gebruikt kan worden voor tikkertje. Naast de kansen die techniek biedt wordt deze ook als een risico gezien.

Het belangrijkste genoemde risico was kinderen die te veel stil zitten achter hun beeldscherm. Hoe kunnen we deze kinderen voldoende in beweging brengen? Ook dit is een van de vraagstukken die in het toekomstig Eindhovenens sportbeleid een rol zal blijven spelen.

6.3 Schaalsprong

De verwachte bevolkingsgroei van de gemeente Eindhoven is een belangrijk vraagstuk voor het gemeentelijk sportbeleid. Uit de capaciteitsanalyse in hoofdstuk 5 is gebleken dat er meer formele sportaccommodaties nodig zijn om te voldoen aan de behoefte in 2035. Daarnaast zal, als de huidige trends doorzetten, ook de druk op de sportvoorzieningen in de openbare ruimte toenemen. In de sport- en beweegvisie 'Heel Eindhoven beweegt' geeft de gemeente aan dat ze in 2021 de basis wil leggen voor het vaststellen van een Eindhovense sport- en beweegnorm. Volgens dit plan zouden vanaf 2022 kwantitatieve en kwalitatieve normen worden gesteld aan de aanwezigheid van sport- en beweegvoorzieningen bij nieuwe gebiedsontwikkelingen en grootschalige wijkvernieuwing in Eindhoven. Deze sport- en beweegnorm is echter nog niet ingevoerd.

De beleidsafdeling sport van de gemeente Eindhoven heeft in het interview voor dit onderzoek aangegeven dat ze inhoudelijk nog aan het overwegen is in hoeverre een ruimtelijke sportnorm het juiste instrument is om te meten en wegen of de sportvoorzieningen voldoende zijn, omdat er in Eindhoven vooral ingebreed wordt en weinig uitgebreid. Daarom ligt de nadruk bij de gemeente nu vooral op het in kaart brengen van de beschikbare voorzieningen en de behoefte daaraan voor het opstellen van een huisvestingsplan sport.

De wethouder sport bevestigde in het interview voor dit rekenkameronderzoek dat de gemeente niet van plan is om een ruimtelijke sportnorm in te voeren. Daarmee zou de gemeente afwijken van de door de gemeenteraad vastgestelde doelstelling uit de sport- en beweegvisie 2021-2025, die ook nog benoemd staat in het UP 2023. In de raadsinformatiebrief over het UP 2023 stond hier alleen het volgende over: 'Een deel van dat budget willen we in 2023 benutten om kaders en beleid op te stellen voor voldoende sport- en beweegmogelijkheden in de groeiende stad (zoals bijvoorbeeld een Integraal Huisvestingsplan).'

Bij het opstellen van het huisvestingsplan sport is het de vraag of de benodigde ruimte voor sport geclaimd kan worden. Ook vanuit andere domeinen zal een ruimteclaim komen als gevolg van de schaalsprong. Het is niet uit te sluiten dat bij het bestuurlijke gevecht over toewijzing van ruimte concessies gedaan moeten worden aan de ruimteclaim vanuit sport.

6.4 Conclusie

De beleidsafdeling sport van de gemeente Eindhoven kan goed inspelen op landelijke ontwikkelingen in het sportbeleid en hier ook invloed op uitoefenen, doordat deze vanuit de G5 vaak vroegtijdig wordt betrokken bij ontwikkelingen in het landelijke sportbeleid die invloed hebben op gemeentelijk sportbeleid.

Dit heeft onder meer geleid tot de mogelijkheid om een deel van de beschikbare middelen voor het Sportakkoord te besteden aan een living lab. Op aandringen van de ESR is er toch ook een Eindhovens lokaal sportakkoord afgesloten. Na afloop van de looptijd van Nationaal Sportakkoord I kan gesteld worden dat de mate van succes van het Eindhovens lokaal sportakkoord sterk verschilde per ambitie.

Met het Gezond en Actief Leven Akkoord ligt er voor gemeenten een opdracht om domeinoverstijgend beleid op te stellen op het gebied van 'positieve gezondheid'. Dit vraagt binnen de gemeente Eindhoven om een stevige samenwerking tussen het sociaal domein en de afdeling sport. Bij het begin van het opstellen van het plan hiervoor leek dit wat stroef te lopen, maar de beleidsafdeling sport geeft aan dat dit inmiddels beter loopt. Maar in de uitvoering lijkt de samenwerking tussen sport en het sociaal domein nog niet altijd optimaal. Zo wordt sport nog maar beperkt gebruikt als middel bij interventies van uitvoeringsorganisaties in het sociaal domein.

De belangrijkste (toekomstige) vraagstukken voor het gemeentelijke sportbeleid die naar voren kwamen uit gesprekken met stakeholders uit de Eindhovense sportsector waren de problematiek bij verenigingen en de groeiende groep internationale inwoners (waaronder veel studenten) die geen Nederlands spreken. Voor de internationale studenten wordt hier met sportaanbod stevig op ingespeeld, maar het 'reguliere' sportaanbod is nog niet altijd afgestemd op de wensen en behoeften van deze groeiende groep.

Uit het interview met de beleidsafdeling sport van de gemeente bleek dat deze vraagstukken op hun netvlies staan. Daarnaast noemde de beleidsafdeling sport zelf nog twee andere (toekomstige) vraagstukken voor het sportbeleid: techniek/innovatie en klimaatadaptie/verduurzaming.

Met de schaalprong van de gemeente Eindhoven zijn er meer sportvoorzieningen nodig om aan de toekomstige behoefte te voldoen. De gemeente was oorspronkelijk van plan om vanaf 2022 kwantitatieve en kwalitatieve normen te stellen aan de aanwezigheid van sport- en beweegvoorzieningen bij nieuwe gebiedsontwikkelingen en grootschalige wijkvernieuwing.

De gemeente lijkt hier nu echter op terug te komen, omdat ze niet overtuigd is van het nut van een ruimtelijke sportnorm in een vooral inbreidende stad, waarmee ook weer extra eisen zouden worden gesteld aan woningbouw. De focus van de gemeente ligt nu vooral op het in kaart brengen van de benodigde ruimte voor sport. Het is de vraag of er daarmee genoeg ruimte voor sport kan worden bedongen, omdat er ook vanuit andere beleidsdomeinen interesse zal zijn in de beperkte beschikbare ruimte.

Bronnen en overzicht respondenten interviews

Verwijzingen in de tekst (landelijke onderzoeken/referenties)

Schadenberg, B., Wezenberg-Hoenderkamp, K., & Hoekman R. (2020). *Binnensportaccommodaties in Nederland*. Mulier Instituut.

Van Eldert, P. (2022). *Monitor sportuitgaven gemeenten 2021*. Mulier Instituut.

Van Eldert, P., & Hollander, E. (2023). *Huurtarievenmonitor gemeentelijke sportaccommodaties 2022*. Mulier Instituut.

Geraadpleegde bronnen Eindhoven

Voor dit onderzoek hebben wij een zeer groot aantal documenten geanalyseerd om het Eindhovens sportbeleid te kunnen duiden. Zo hebben wij alle documenten met het hoofdthema sport en andersoortige documenten met groot belang voor het sportbeleid (zoals de stukken uit de P&C-cyclus) geanalyseerd. Om de bronnenlijst behapbaar te houden hebben wij de geraadpleegde openbaar beschikbare documenten uit het raadsinformatiesysteem grotendeels als groepen documenten in de bronnenlijst opgenomen. Geraadpleegde documenten die niet openbaar beschikbaar zijn in het raadsinformatiesysteem staan los in de bronnenlijst vermeld.

Gemeente Eindhoven. [Alle begrotingen en jaarrekeningen in de periode 2018-2022.](#)

Gemeente Eindhoven. [Alle kwartaal- en halfjaarrapportages sport in de periode 2018-2022.](#)

Gemeente Eindhoven. [Alle raadsinformatiebrieven, bijbehorende bijlagen en overige informatievoorziening ten aanzien van sport vanuit het college van burgemeester en wethouders aan de gemeenteraad in de periode 2018-2022.](#)

Gemeente Eindhoven. [Inwonersenquête 2022 – sport en bewegen.](#)

Gemeente Eindhoven. [Jaarverslagen activering EindhovenSport 2018, 2019, 2020, 2023.](#)

Gemeente Eindhoven. [Vitaliteitsonderzoek 2022.](#)

Gemeente Eindhoven (2016). [Bewegen door verbinden. Sport en bewegvisie Gemeente Eindhoven 2016-2020.](#)

Gemeente Eindhoven (2017). [Uitvoeringsprogramma Sport 2017-2020.](#)

Gemeente Eindhoven (2020). [Evaluatieverslag bewegen door verbinden.](#)

Gemeente Eindhoven (2021). [Heel Eindhoven beweegt. Sport en beweegvisie 2021-2025.](#)

Gemeente Eindhoven (2021). [Uitvoeringsprogramma Sport 2021-2022.](#)

Gemeente Eindhoven (2023). Overzicht sportaccommodaties.

Gemeente Eindhoven (2023). Overzicht tarieven sportaccommodaties.

Gemeente Eindhoven (2023). [Uitvoeringsprogramma Sport 2023.](#)

Gemeente Eindhoven en Eindhovense Sportraad (2011). Convenant "Eindhovense Sportraad en gemeente Eindhoven".

Gemeente Eindhoven en Eindhovense Sportraad (2022). Convenant "Eindhovense Sportraad en gemeente Eindhoven".

[Lokaal Sportakkoord Eindhoven.](#)

Lokaal Sportakkoord Eindhoven Evaluatie Sportakkoord I.

Respondenten in interviews voor dit onderzoek

Hieronder volgt een overzicht van de respondenten die wij gesproken hebben in interviews en focusgroepen ten behoeve van dit rekenkameronderzoek. Deze gesprekken hebben plaatsgevonden in de periode april t/m augustus 2023. Het overzicht bevat de functies van de respondenten ten tijde van het gesprek, tenzij anders vermeld.

1. Interview met de formateur van het Eindhovens Lokaal Sportakkoord (destijds).
2. Interview met de beleidsadviseur activering van de gemeente Eindhoven en de teamleider accountmanagement & relatiebeheer van EindhovenSport.
3. Interview met de voorzitter en penningmeester van de Eindhovense Sportraad (ESR).
4. Interview met de teamleider activering van EindhovenSport.
5. Interview met de regisseur van het Eindhovens Lokaal Sportakkoord (destijds).
6. Focusgroep met een groep van zes diverse Eindhovense sportaanbieders.
7. Interview met de programmaleider sport, de senior beleidsontwikkelaar sport en de beleidsontwikkelaar OPR van de gemeente Eindhoven.
8. Focusgroep met negen gemeenteraadsleden van zeven verschillende partijen uit de Eindhovense gemeenteraad (exclusief voorzitter).

9. Interview met de (huidige) wethouder sport van de gemeente Eindhoven.

Bijlage 1 - Overzicht gewenste resultaten in uitvoeringsprogramma's

Tabel B1.1

Gewenste resultaten in uitvoeringsprogramma's (UP's) 2017-2020 en 2021-2022 voor sport- en bewegvisie

UP 2017-2020	Gewenste resultaten	UP 2021-2022	Gewenste resultaten
Looplijn 1: Vitale en maatschappelijk betrokken organisaties	In 2017 creëren sport- en beweegaanbieders vraaggericht, passend (en vernieuwend) aanbod voor (potentiële) leden.	Ambitie 1: Bewegen en sporten zorgen ervoor dat steeds meer van onze inwoners zich fit voelen en gezond zijn; voor iedereen is er een leuk, passend en toegankelijk sport- en beweegaanbod	Het aantal Eindhovenaren dat voldoet aan de beweegerichtlijnen neemt tussen 2020 en 2025 met minimaal 5% toe. Het aantal middelbare scholieren én het aantal 65-plussers dat voldoet aan de beweegerichtlijnen is met minimaal 7,5% gestegen.
	In 2017 is het totale sport- en beweegaanbod van Eindhoven in kaart gebracht en zichtbaar.		In 2024 hebben we in de vijf buurten met de grootste achterblijvende sport- en beweegparticipatie extra kansen gecreëerd om te bewegen en sporten, aansluitend bij de behoefte in de buurt met een bovengemiddelde stijging van de sport- en beweegparticipatie tot gevolg.
	In 2018 is de inspraak en belangenbehartiging in de sport- en bewegsector versterkt en verbreed.		In 2022 is er een stadsbreed initiatief gestart om bewegen en sporten (nog) toegankelijker en laagdrempeliger te maken.
	In 2020 is het aantal sport- en beweegaanbieders dat een bredere maatschappelijke rol vervult en maatschappelijke activiteiten/ projecten organiseert gegroeid.		In 2022 ontvangt iedere Eindhovenenaar die dat wil op maat suggesties voor een sport- en beweegaanbod dat aansluit bij zijn of haar wensen.
	In 2020 werken meer sport- en beweegaanbieders (op wijk- buurtniveau) onderling en met andere partners samen.		Steeds meer Eindhovense zorg- en welzijnsprofessionals zetten bewegen en sporten in als middel voor de positieve gezondheid van inwoners.

Looplijn 2: Bewegen in de openbare ruimte stimuleren	<p>In 2020 zijn meerdere onderzoeken afgerond die betrekking hebben op het met behulp van innovatie stimuleren van sport en bewegen in de openbare ruimte (bv. Apps, nudging).</p>		<p>In 2023 zijn in Eindhoven alle sportterreinen rookvrij en in 2025 alle sportkantines gezond.</p>
	<p>In 2020 worden alle nieuwe pleinen, parken en verkeersnetwerken beweeginclusief ontworpen.</p>	<p>Ambitie 2: Vitale sportverenigingen versterken, samen met andere sport- en beweegaanbieders, de sociale cohesie in onze stad, wijken en buurten.</p>	<p>Ieder jaar neemt het aandeel sportverenigingen dat vitaal is toe, klaar om ervoor te zorgen dat er samen gesport en bewogen kan worden, nu en in de toekomst.</p>
	<p>In 2020 nodigt de openbare ruimte meer uit om te bewegen door innovatieve toepassingen en ruimtelijke aanpassingen.</p>		<p>Het percentage kinderen en jongeren (4 t/m 17 jaar) dat lid is van een sportvereniging, is in 2025 toegenomen tot ruim 70% (t.o.v. 67% in 2019).</p>
	<p>In 2020 is het gebruik van de openbare ruimte voor sport- en beweegactiviteiten toegenomen.</p>		<p>In 2025 zijn er minimaal tien Vitality Clubs actief in Eindhoven, verspreid door de stad.</p>
	<p>In 2020 zijn de sport- en beweegvoorzieningen zowel offline als online beter vindbaar in de stad.</p>		<p>In 2023 hebben we ten minste drie pilots of projecten (mede) uitgevoerd om bewegen en sporten in te zetten als middel om Eindhovenaren mee te laten doen.</p>
Looplijn 3: Urban sporten ruimte bieden om verder te ontwikkelen	<p>Vanaf 2017 worden specifieke activiteiten en evenementen rondom urban sporten georganiseerd (mogelijk WK Urban Sports).</p>	<p>Ambitie 3: Eindhovenaren zijn van jongs af aan vaardig in bewegen.</p>	<p>In 2023 heeft meer dan 95% van de basisscholen een vakleerkracht bewegingsonderwijs en wordt de motorische ontwikkeling van alle kinderen structureel gevolgd.</p>
	<p>In 2020 is urban sporten onderdeel van het reguliere sportkennismakingsaanbod voor alle kinderen in de basisschoolleeftijd.</p>		<p>In 2025 zijn de beweegvaardigheden van Eindhovense basisschoolleerlingen significant verbeterd.</p>
	<p>In 2020 heeft de urban sporter volop mogelijkheden om te sporten en bewegen in Eindhoven en om zich te ontwikkelen op topniveau.</p>		<p>In 2025 hebben bijna alle kinderen (>99%) een zwemdiploma aan het einde van de basisschool.</p>
	<p>In 2020 is er op het gebied van urban sporten een gevarieerd aanbod in Eindhoven.</p>		<p>In 2023 is op innovatieve wijze de 'Zwemles van de Toekomst' ontwikkeld.</p>
	<p>In 2020 is Eindhoven expertisestad in urban sport in Nederland.</p>		<p>In 2023 zijn alle KO organisaties in Eindhoven aan de slag met beweegstimulering om de motorische vaardigheden van jonge kinderen te ontwikkelen.</p>

Looplijn 4: Multifunctioneel gebruik stimuleren	<p>In 2018 kunnen inwoners op www.eindhoven.sport.nl op een gemakkelijke manier sportaccommodaties reserveren en betalen.</p>		<p>In 2021 zijn we gestart met een pilot gericht op de inzet van clubkadercoaches.</p>
	<p>In 2020 stimuleren we realisatie-, exploitatie-, en beheerinitiatieven op ruimtelijk- en voorzieningengebied, waar dat kan.</p>	Ambitie 4: Onze groeiende stad biedt voor iedereen ruimte om te bewegen en sporten.	<p>Bij minimaal vijf gerealiseerde gemeentelijke projecten per jaar is sprake van een beweegvriendelijk ontwerp voor de openbare ruimte.</p>
	<p>In 2020 wordt de bezettingsgraad van sportvoorzieningen, waar gewenst, hoger.</p>		<p>Vanaf 2021 gaan we experimenteren met minimaal drie pop-up sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte.</p>
	<p>In 2020 beschikt Eindhoven over voldoende, kwalitatief goede en betaalbare sportvoorzieningen verspreid over de stad die aansluiten op de vraag.</p>		<p>Onder de vlag van #040beweegt worden jaarlijks minimaal twee nieuwe projecten ondersteund gericht op innovatieve sport- en beweeginitiatieven in de openbare ruimte.</p>
Looplijn 5: Evenementen en topsport voor inspiratie en profilering in de stad	<p>Vanaf 2017 worden sportevenementen naar Eindhoven gehaald die een impuls geven aan het imago van de stad, sport- en beweegplezier en de breedtesport.</p>		<p>Alle nieuwe (binnen)sportaccommodaties (bijvoorbeeld gebouwd in het kader van het Integraal Huisvestingsplan VO) zijn geschikt en worden gebruikt voor zowel onderwijs- als recreatief sportgebruik.</p>
	<p>Vanaf 2017 zijn (voormalig) topsporters zichtbaar in de stad en zetten zij zich in als ambassadeurs voor topen breedtesport in Eindhoven.</p>		<p>In 2022 is in kaart gebracht hoe de huisvesting voor bewegen en sporten verder kan worden geoptimaliseerd, passend bij de behoefte van onze inwoners, nu en in de toekomst.</p>
	<p>In 2018 is er een strategische sportevenementenkalender tot 2026 geformuleerd.</p>		<p>In 2021 leggen we de basis voor het vaststellen van een Eindhovense sport- en beweegnorm. Bij nieuwe gebiedsontwikkeling en grootschalige wijkvernieuwing in Eindhoven worden vanaf 2022 kwantitatieve en kwalitatieve normen gesteld aan de aanwezigheid van sport- en beweegvoorzieningen.</p>
	<p>In 2020 is er een hoger en zichtbaar sociaalmaatschappelijk en economisch rendement van sportevenementen waardoor meer inwoners mee doen, mee bewegen en mee beleven.</p>	Ambitie 5: topsport en sportevenementen inspireren en laten het TDK-profiel zien van onze stad	<p>Eindhoven verstevigt haar positie als zwemstad en gaat dit internationaal uitdragen met een zwembad waar inwoners trots op zijn.</p>

Looplijn 6: Innovatie inzetten voor alle sporters	<p>In 2018 wordt innovatie ingezet om inwoners meer te laten bewegen in de openbare ruimte.</p>	<p>In 2024 hebben we minimaal twee grootschalige sportevenementen binnengehaald in een strategische sport.</p> <p>Het Centrum voor Topsport en Onderwijs (Zuid), dat vanaf 1 januari 2021 verder gaat onder de naam TeamNL Centrum Zuid, blijft een volwaardig onderdeel van de Eindhovense sport- en beweeginfrastructuur. Het aantal topsport- en talentenprogramma's blijft minimaal stabiel.</p>
	<p>In 2020 hebben partners binnen het Cluster Sports & Technology drie innovaties voorgebracht die vitaliteit stimuleren of sportprestaties verbeteren.</p>	
	<p>In 2020 staat Eindhoven in Nederland bekend om haar innovatieve sporten beweegaanpak.</p>	
Looplijn 7: Versterken van verbindingen tussen topsport, breedtesport en sociaal domein	<p>Vanaf 2017 worden sport- en beweeginterventies ingezet om maatschappelijke doelen te realiseren binnen de gehele breedte van het sociale domein.</p>	
	<p>Vanaf 2018 wordt sport en bewegen als vast onderdeel meegenomen bij beleidsontwikkeling bij diverse beleidsterreinen, zoals jeugd, openbare ruimte en economie.</p>	
	<p>In 2020 heeft de samenwerking met en tussen topsportclubs in Eindhoven geleid tot het bereiken van meer maatschappelijke spin off.</p>	
	<p>In 2020 spelen sport- en beweegaanbieders vraaggericht in op de doelstellingen (van partners) in het sociaal domein.</p>	

Looplijn 8: Sport- en bewegestimulering gericht inzetten	<p>In 2018 is het aantal toekenningen vanuit het Jeugdsportfonds verhoogd.</p>
	<p>In 2020 moeten alle inwoners weten waar en wanneer ze terecht kunnen om te sporten en te bewegen.</p>
	<p>In 2020 zijn er voor kwetsbare doelgroepen in Eindhoven voldoende passende mogelijkheden om te sporten en te bewegen.</p>
	<p>In 2020 ervaren kinderen in een vroeg stadium plezier en talent in sport en bewegen.</p>
	<p>In 2020 is de beweegdeelname van inwoners in Eindhoven gestegen.</p>
Looplijn 9: Duurzaamheid als thema voor sport(verenigingen)	<p>In 2020 zijn alle buitensportverenigingen bewust van de voordelen en hebben inzicht in de mogelijkheden om energiebesparende maatregelen te nemen.</p>
	<p>In 2020 is de duurzaamheid en energiezuinigheid van bestaande sportvoorzieningen verbeterd.</p>

Bron: Uitvoeringsprogramma's 2017-2020 en 2021-2022 voor sport- en bewegvisie, Gemeente Eindhoven. Bewerking: Mulier Instituut.

Bijlage 2 – Aanvullende cijfers capaciteitsstudie

Tabel B1.2

Overzicht sporthallen en sportzalen Eindhoven in 2023

Stadsdeel	Accommodatie	Type	Opmerking
Centrum Gestel	Students Sport Centre Eindhoven	3 sporthallen	
	Sporthal Genderbeemd	1 sporthal	
	Huygens Lyceum	1 sportzaal	Niet beschikbaar voor georganiseerde sport
Stratum	Fontys Sporthogeschool	1 sporthal	
	Indoor Sportcentrum Eindhoven	2 sporthallen	
	St. Joris College	1 sportzaal	Niet beschikbaar voor georganiseerde sport
	De Eikenburg	1 sportzaal	Niet beschikbaar voor georganiseerde sport
Strijp	Augustinianum	1 sportzaal	Niet beschikbaar voor georganiseerde sport
	Sporthal Tivoli	1 sporthal	
	Sporthal Strijp	1 sporthal	
	Sporthal Meerrijk	1 sporthal	
	Constant Rebecque Kazerne	1 sporthal	Niet beschikbaar voor georganiseerde sport
Tongelre	Lorentz Casimir Lyceum	1 sporthal	Niet beschikbaar voor georganiseerde sport
Woensel-Noord	Jozef Israëlslaan	1 sportzaal	
	Sporthal De Tempel	1 sporthal	
	Sport Inn	1 sporthal	Niet gemeentelijk
	Toledolaan	1 sportzaal	Niet beschikbaar voor georganiseerde sport
	VTA Blixems	1 sportzaal	
	Sporthal Achtse Barrier	1 sporthal	
	Sporthal Frits Philips	1 sporthal	
	Sportcentrum Sportvision	1 sporthal	Niet gemeentelijk
	Sporthal Eckart	1 sporthal	Niet beschikbaar voor georganiseerde sport
	Eckart College	1 sporthal	
Sporthal De Vijfkamp	1 sporthal		
Sporthal Stedelijk College Oude Bosschebaan	1 sporthal		

Bron: Mulier Instituut, Database SportAanbod (DSA), 2023. Bewerking: Mulier Instituut.

Tabel B1.3

Overzicht teamaantallen handbalverenigingen Eindhoven seizoen 2022-2023

Vereniging	Zaterdag						Zondag
	A	B	C	D	E	F	
PSV Handbal	1	2	2	4	1		
Eindhovense Handbal Vereniging		2	2	2	1	1	

Tabel B1.4**Overzicht teamaantallen honk- en softbalvereniging PSV seizoen 2022-2023**

Klasse	Aantal teams
Senioren	3
Junioren	3

Tabel B1.6**Overzicht weekendteamaantallen hockeyverenigingen Eindhoven seizoen 2022-2023**

Speeldag	Klasse	Oranje-Rood	HC Eindhoven	Don Quishoot
Zaterdag	O8	10	2	
	O9	12	3	
	O10	12	4	
	O12	15	5	
	O14	16	7	
	O16	19	7	
	O18	16	8	
Zondag	O25	7	3	2
	Senioren	30	11	15
	30+	6	1	
	45+	2	1	

Tabel B1.5**Overzicht teamaantallen korfbalverenigingen Eindhoven seizoen 2022-2023**

Vereniging	Senioren	A	B	C	D	E	F
Rust Roest Korfbal	6	0	1	1	2	2	2
Korfbalvereniging DSC	6	3	2	2	2	3	1
PSV-Korfbal	3	2	0	2	1	2	2

Tabel B1.7**Overzicht teamaantallen rugbyverenigingen Eindhoven seizoen 2022-2023**

Klasse	Rugby Club Eindhoven (RCE)	ESRC The Elephants
Heren	1	1
Dames	1	1
Colts	1	
Junioren	1	
Cubs	1	
Mini's	1	
Benjamins	1	
Turven	1	
Guppen	1	

Tabel B1.8**Overzicht ledenaantallen tennisverenigingen Eindhoven seizoen 2022-2023**

Vereniging	Aantal leden
E.S.T. Fellenoord	337
Eindhovense Tennisvereniging "Volley"	663
ELTV	642
Genneper Parken Tennis	1.541
Tennisclub Engelsbergen	155
Tennisvereniging Meerhoven	941
Tennisvereniging De Doornakkers	480
Tennisvereniging Bokt	800
TPC Eindhoven Noord	2.143

Tabel B1.9

Teamaantallen voetbalverenigingen Eindhoven seizoen 2022-2023

			Gestel	EindhovenAV	Tivoli	RPC	Jong PSV	Brabantia	DBS	Tongelre	Acht	Unitas'59	Nieuw Woensel	CWV Rust Roest	ESV Pusphaira	
Zaterdag	Mannen/jongens	Senioren					2	1	2			2	1	2		
		O19		1		3	1	1	2		2	6	2			
		O17		2		2	1	3	3		2	4	1			
		O16		3		3	1	1	3	1	1	2	1			
		O15		1	1	3	1	3	3		3	4	1			
		O14	1	3	2	3	2	2	4	1		3	3			
		O13	1	3	1	2	2	3	5	1	3	5	3			
		O12		4	1	6	2	4	3	1		5	3			
		O11	3	4		5	5	4	5	2	1	6	3			
		O10	1	6	1	6	2	5	6	2	3	6	4			
	O9	1	7	2	7		2	7	2	3	6	3				
	O8		4	2	6		4	7	2	5	6	3				
	O7				6		4	6	2		9					
	Vrouwen/meisjes	Senioren		1			1									
		O19		1	2						1			1		
		O17		2										1		
		O17												3		
		O15		2										2		
		O13														
		O13		2		1										
O11									1				1			
O10						1										
O9					1											
G-teams	Junioren		1		1				2							
	Senioren	3	7	4	12	1	12	7	4	8	11	16			11	
Zondag	Vrouwen/meisjes	Senioren	3	3	3	2						1			2	

